

НАША

ВСЕУКРАЇНСЬКА
ПРАВОСЛАВНА
ГАЗЕТА

ЗІРКА

Газета заснована 1 вересня 1989 року

Наш індекс 61671

м. Київ

Мить Стрітення

Є світло всередині людини світла,
і воно освітлює цілий світ.

Коли ж не освітлює, то — пітьма.

Апокриф, від Хоми

Свято Стрітення творить це незагненне відчуття доторку до заповіданої Зустрічі, в якій людство і кожен з нас, — що стоїть сьогодні на незвіданій небезпечній межі — відкриє в собі «людину світла».

Без цієї Зустрічі світ і людина не може здійснитися, не увійде в істинне життя.

Праведний Симеон став по суті уособленням людства, що досягнуло в своєму чеканні й пізнанні себе і Бога того рівня, аби змогти зустріти власне Спасіння — в Особі Сина Божого.

Містерія Стрітення... Таємниця стрітенського Світла, що в своїй невимовній близькості здається неймовірним та воднораз реальним — і ця всеосяжна його правдива реальність вражає — перед збаламуленою неістинністю сучасного світу.

Бо довкола діється таке, про що Христос як тоді, в часи першого Своого Пришестя, міг би, мабуть, сказати, що знайшов тут усіх захмеленими і не знайшов нікого спраглого, але сліпих у серці і порожніх духом. Бо що й казати: матеріальні принаряди, зовнішнє начало геть заполонило людське життя, так що міра духовного спустошення нерідко навіть не усвідомлюється. Увіч не помічається катастрофічно гіпертрофованій дійсністі.

Однак поруч з цим в повітрі часу годі не відчувати зовсім інше: наростиочу внутрішню тривогу й якесь нездоланне хвилююче виглядання чогось. Здається, що нині, як і в критичні часи перед Народженням Христа, людина, попри всю свою розгублену зарозумілість, таки дослухається до якогось голосу в глибині свого ества і виношує диво Зустрічі — чекає Нового Пришестя.

Певно, саме цим підсвідомим чеканням людської істоти, яка губиться в знебоженному й відчуженному від

нєї світі, можна пояснити і спонтанні написи на будинках, як от: «Чому ми тут?» або геть радикальне, десь на Луганщині: «Господи, пали. Тут уже нічого не зміниш». Так само й хвилювання з приводу пророкуваних «днів темряви» та «кінця світу».

Справді, скільки людської енергії, усіляких зусиль витрачається, які запаморочливо досконалі технології витворено, а хосу й безглуздя не меншає і радості від того всього не побільшало. Зате нікуди дітись від безбарвної імітації.

Знатъ недаремно приказка мовить: «Без Бога ні до порога».

Людина, попри всі зовнішні полони, навіть зневірені, жадає відчувати Божу присутність. Не може цього не жадати бодай підвідомо.

Чому ж апостоли, маючи перед собою живого Христа та дізnavши, що Він «піде до Отця», допитувались у Нього, коли настане нове Пришестя та який буде кінець. Прикметна відповідь на те Христа: що питаютъ вони про кінець, тоді як ще не пізнали початку. Це зауваження ніби прямо тепер, сучасній людині промовлене.

Чи готова вона зустріти Світло Нового Життя?

Яка її участь у цьому великому дійстві?

Чи може бути більше диво, як те, що Світло Вишнє шукає тебе, само іде тобі назустріч?

Раїса ЛИША

На стор. — твір Любови Міненко «Канівські кручі»

À ÖÜT ÍÓ ×ÈÑÉI:

ÖÄDEÄÄ I I ÄEÄOÖL	3
Ó×ÈÖÄEÜ	5
ĐÍ ÇÄÖI È I AA ÖÄÐÖÍR	10-11
AÍ ÁI ÆI Æ C I I ÑEÄI P	11
ÈÄÄÐÄÄÖÈ I ĐÄI II . A.ÑÖÖNÄ	12-13
(ÈÄA) I I A N I A IÉUÍ A I I A I I	16

Скрижалі Духа

Йоан ЗИЗИУЛАС, Митрополит Пергамський

ЦЕРКВА І ЕСХАТОЛОГІЯ

Євхаристія і сутність Церкви

Закінчення.

Початок у ч. 1

Існують у свідомості нашого православного народу загальновживані вислови, велими показові щодо уявлення про сутність Церкви. Коли ми кажемо: «іду до Церкви», мається у увазі, що йдемо до храму, де здійснюються Божественна Євхаристія. Це означення Церкви має дуже глибокі корені, воно сходить до перших християнських громад, як свідчать послання святого Апостола Павла. Винятково значиме в цьому плані Перше Послання до Коринтян, де в одинадцятій главі Апостол ототожнює Євхаристію з Церквою, коли пише про євхаристійне зібрання в Коринті: «Коли ви збираетесь в Церкву...»

В інших місцях св. Павло вживає термін «Церква» в стосунку до Церкви якого-небудь міста чи навіть «домашніх» Церкви, і це є не що інше як зібрання вірних для звершення Божественної Євхаристії. Цей зв'язок Євхаристії з Церквою ми простежуємо в святоотцівській період, де про неї свідчать св. Кипріян Картагенський, препод. Максим Словідник і ін., поки не прийдемо до ясно вираженого означення Церкви, зформульованого в XIV ст. Йдеться про св. Миколая Кавасилу, який вперше дав означення Церкви. Шо таке «Церква»? Св. Миколай Кавасила відповідає: «Церква означається в таїнствах». «В таїнстві» — означає просто «в Божественній Євхаристії», оскільки впродовж цілого святоотцівського періоду, як до речі в тексті Божественної Літургії, яким ми користуємось й понині, Божественна Євхаристія називається «тайнами», тобто таїнствами («...сподоби мене неосудно причастися пречистих, безсмертних і животворичих і страшних Твоїх Таїн...»)

І в іншому місці Кавасила ясно ототожнює Євхаристію і Церкву, коли пише, що якби хтось міг побачити Христову Церкву, то побачив би не що інше як тільки саме Тіло Господне. Тобто коли хто захоче побачити Церкву, він зможе побачити тільки (оце «тільки» дуже важливе) Господнє Тіло, котре є Церква. І тому далі Кавасила стверджує: «Тож немає нічого неймовірного в тому, що Церква означається в таїнствах».

Спробуємо коротко проаналізувати значення цього ототожнення.

а) Якщо сутність Церкви зосереджена в Божественній Євхаристії, то всі елементи, згадані раніше, — тобто догмати, проповідь, моральності, місіонерство, зцілення від пристрастей і інше, — що діють у Церкві, воцерковлюються тільки тоді, коли поєднуються з Божественною Євхаристією. Поза нею, тобто як окремі дії, діяннями Церкви вони не стають.

На перший погляд це може видатися дивним. Але якщо над цим як слід помислимо, то виявиться, що такий підхід повністю узгоджується з православним переданням і з богослов'ям. Тож не випадково Хрещення, Єлеопомазання, Шлюб, Сповідь, Хіротонія — всі таїнства — спершу здійснюються

на Божественній Євхаристії. Лише згодом поступово з практичних міркувань (на щастя, окрім Хіротонії) стали звершуватись поза Євхаристією. Так повелось тому, що ці дії почали втрачати свій еклезіологічний зміст, що дало дуже небезпечні духовні наслідки. Мало-помалу було забуто, що жодне із цих т.зв. таїнств не спасає, якщо вірний не прийде врешті-решт до Євхаристії. Часто я ставлю собі й інше питання: а чи спаслась би преподобна Марія Егіпетська, коли б вона після 40 літ суворих подвигів не сподобилась причаситися Пречистих Таїн від святого Зосими? Бог, звичайно, врешті-решт, нас спасає, проте не випадково преподобна Марія не заспокоїлась своїм подвигом — і це особливо нагошується в її житті, — а запрагла перед смертю Божественного Причастя. Аскезу, як вже мовилось, можна зустріти і поза Церквою, але не Божественну Євхаристію. Тільки Євхаристія отже є видовою ознакою, «ДНК» Церкви.

б) Якщо сутність Церкви полягає в Божественній Євхаристії, тоді можемо здогаднати, чому Церква не може існувати без єпископа. Служіння єпископа, за свідченням стародавніх святоотцівських джерел (св. Ігнатій Антиохійський, св. Іполит Римський, свт. Кипріян Картагенський, преп. Максим Словідник і ін.) є за своєю суттю не що інше як служіння предстоятеля Євхаристії. Ось тому Божественна Літургія не може здійснюватися без загадування імені єпископа. Саме з причин такого свого високого поставлення, і лише через це, єпископ єдиний може рукополадати і роздавати дарування в Церкві, тобто дарі Святого Духа, а все це разом і складає інститут Церкви. Відтак, все має пройти через благословення єпископа (таїнства, проповідь і ін.), щоб воцерковитися. І не тому, що єпископ має якусь встановлену згорі владу, а тому що він є главою Божественної Євхаристії, котра і визначає сутність Церкви.

в) Ототожнення Церкви з Божественною Євхаристією відкриває їх нерозривний зв'язок, тобто есхатологічний характер Церкви.

Щоб збагнути це, нам конче потрібно знову опанувати забуте уявлення про Божественну Євхаристію як про ікону Царства Божого і як про причетність до того, що буде після кінця.

Зазвичай ми вважаємо, що Божественна Євхаристія є зображенням і повторенням Голгофської жертви. Проте коли глибше вникнемо в православну Літургію, то побачимо, що вона по-

чиняється з прикладанням Царства Божого і ним завершується, маючи остаточну мету прилучити нас до вічного життя Пресвятої Трійці. Так, досить приметно, що Божественна Євхаристія не твориться в дні посту (виняток святочних днів лише підтверджує правило). І так є тому, що Євхаристія — це свята радості. Її звершують у храмах, що сяють, повні світла, серед розкішних іконописних зображень та сяючого облачення священиків. (Істотною богословською помилкою є теперішні докори, що нерідко їх чути, священикам за їх уроочисте облачення). З іншого боку, Божественна Євхаристія від початку звершувалась по неділях і в дні пам'яті святих, що пов'язані з Воскресінням Господнім та входженням в майбутнє Царство.

Божественна Євхаристія — це момент і подія, коли Церква перевіжає і реалізує свою есхатологічну сутність, перестає бути тим, чим є, і стає тим, чим вона буде. В Божественній Євхаристії Церква підноситься над суперечностями історії і переживає світ, яким він об'явиться, коли буде переможена смерть і постане Царство Боже. Божественна Євхаристія — це єдина церковна подія, котра збережеться, тоді як все решта відійде. Після закінчення часу не буде проповідь, оскільки не буде тих, хто може зйті з праведного шляху. Не буде і подвигу покаяння, тому що зло буде остаточно переможене, а лукавий — зв'язаний. І місіонерства не буде, коли всі осягнуть остаточне й незмінне своє становище в стосунку до Бога і Христа.

Ось тому ті різні погляди на Церкву, про які йшлось вище, не виражують її сутності. Більше, коли вони її вираховують, то й Церква мала б не існувати після кінця часів.

Так, західне богослов'я стверджує, що Церква ліквідується із Другим Пришестям, і що вона тодіожна Царству Божому, бо для такого богослов'я сутність Церкви полягає в проповіді і місіонерстві. Але за православним богослов'ям Церква буде існувати завжди, оскільки Божественна Євхаристія, яка творить її сутність, буде здійснюватися во віki віkів, як ми викликуємо в кінці кожної Літургії (без початкових слів «Благословен Бог наш», які по-милкові додаються до цього покликун). Церква, оскільки вона тодіожна Божественній Євхаристії, перетвориться в Царство Боже. Істинною її вітчизною є не історія, а есхатологія — те, що після історії.

Та все ж який зв'язок між Церквою та історією? Чи не є Церква плотю від плоті історичного життя людства? Чи може Церква відмовитися від своєї ролі в преображені історії і просто жити мрією про кінець часів? Чи буває євхаристичне бачення Церкви не парапуз її діяльністі у світі? Відповісти на ці питання не легко.

Історичне тіло Церкви своїм фундаментом і джерелом має воплочення Господа нашого Ісуса Христа. Якщо поглянути на Церкву з точки зору христології, тобто як на Тіло Христове, що проходить через багато століть, то бачимо, що Церква юдім чином не може бути ізольована від історії: вона, які Христос, втілена в ній. **Бо Господь не просто прийняв людську природу.** Він прийняв її в певний історичний момент серед конкретного історичного народу і в певному місці. Ось чому місцева Церква неодмінно набуває ознак, пов'язаних з культурними особливостями даного місця, наприклад, мову, мистецтво і ін. Понад те, вона й сама виявляє вплив на культуру місця, в якому історично втілюється через проповідь і різноманітну взаємодію з людьми, які там живуть. Так завжди було в житті Церкви, і досягло свого апогею в святоотцівській і візантійській періоді, не зникаючи однак навіть у часи турецького панування і в останній період історії, особливо в місцях із незмінним в культурному й релігійному відношенні населенням. Лише на Заході після епохи Просвітництва культурна роль Церкви в царині її так званих «релігійних» обов'язків була піддана значним сумнівам, так ніби релігія за свою свою природою від початку не є культурним чинником.

Однак якщо йти за христологічним прообразом з усіма, що з цього випливають, наслідками, то висновок, до якого ми щойно прийшли, мусить бути значною мірою обмежений. Воплощення Господа хоча й сприйняло історію, але не ототожнилось із нею повністю. Втіливши, Господь впродовж всього Своого життя залишався чужим і прибульцем у цьому світі, не маючи де прихилити голову. (Мт. 8:20). «До самого Всого прибуло, — та свої відцураліся Іого» (Йо. 1:11). Світ зненавидів Іого через свою спілту і нарешті розп'яв Іого. Сприйняття Христом історії не призвело до поглинання історією. Прийнявши історію, Христос жив у світі, запишавшись не від світу і говорив про Своїх учнів: «Вони не від світу, як і Я не від світу» (Йо. 17:14). Відтак Церква, що втілилась в історії, повинна пам'ятати, що вона не має тут постійного града, але шукає майбутнього (Євр 13:14). Зручна влаштованість в історії, світські почесті і слава не влаштували Його. Якщо Господь її був розіп'ятий, то й вона не може не бути розіп'ятою. Отже, одна справа — вплив Церкви на історію, а інша — шукання в історії для себе почести і слави. Можна навіть сказати, що вплив, який Церква покликана чинити на історію, поля-

гає саме в її проповіді жертовності і хреста, в проповіді, яка вибудовує характер і внутрішнє лице людей, котрі не знаходять заспокоєння в світі цьому, котрі стремлять до його подолання і знають, що світ цей і історія перебувають під владою смерті і потребують воскресіння й преображення.

Все це означає, що Церква має йти на всіляку жертву, щоб уникнути світськості.

Що таке впадання в мирське? Це абсолютизація історичних утворень, котрі приходять і відходять... Ці утворення Церкви не відкидає, але прагне вдихнути в них есхатологічний дух, що наголошує їх відносність і вирізняє в них те, що призначено для вічного життя, що переживе кінець історії. Відповідно, світськість — це питання не лише методу, але духа і світогляду. Інакше кажучи, не досить щоб Церква відмовлялася від використання засобів і методів цього світу: вона не повинна та-ко ж стреміти до того, до чого прямус світ, щоб не перетворитися на організацію «від світу цього».

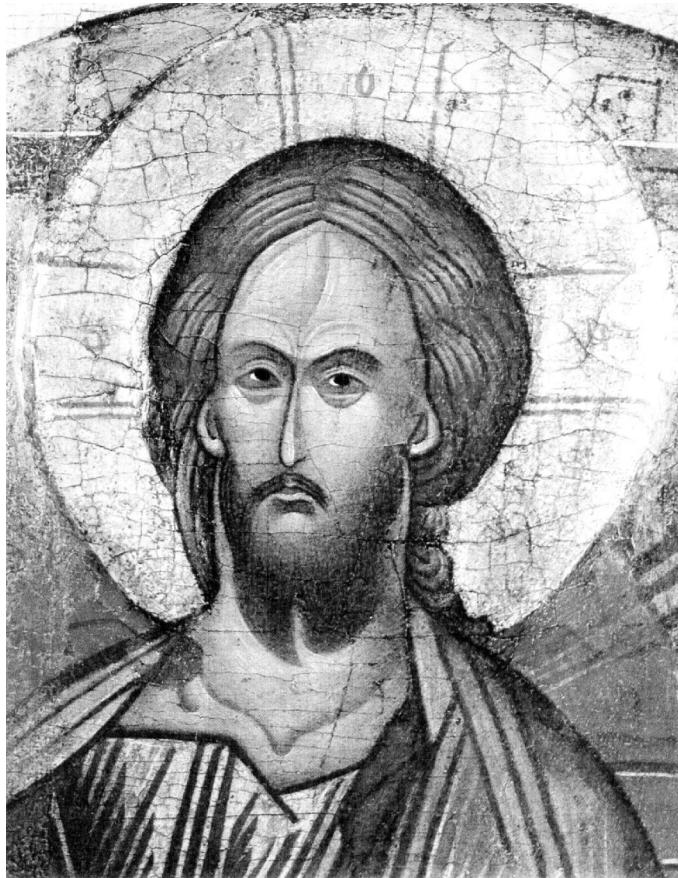
Подолання спокусі світськості завше виявляється найважкою для Церкви справою. Ми щойно газдари про наслідування мирських методів у справі проповіді Церкви у світі. Де починається ідея закінчуються небезпека світськості, коли Церква передає мирські методи? Що відбувається, наприклад, коли вона використовує інтернет? Повинна чи не повинна Церква використовувати в своєму житті і діяльності технології і як вона за таких умов може уникнути світськості? Такі питання уже починають звучати в наш час через стрімкий розвиток технологій, і вони вимагають відповіді.

Найбільш поширенна відповідь, котру можна почути, наближена до тези «мета виправдовує засоби». Технології самі по собі нейтральні, — кажуть нам, — потрібно лише використовувати їх з благою метою. Та чи буває взагалі засіб нейтральним? Чи можна твердити, для прикладу, що використання телевізорів корисне, коли показують якусь християнську передачу або транслюють Літургію?

Адже відомо, що телебачення шкідливе, оскільки руйнує сім'ю і вводить віртуальну реальність. Хіба це не вірно навіть і тоді, коли ми дивимося християнську передачу? Те ж саме можна сказати і про інтернет, і про інші технологічні засоби. Церква може, приміром, викривати глобалізацію, використовуючи і, в суті речі, освячуючи вживання технологічних засобів, котрі в першу чергу за своюю своєю природою є рушіями глобалізації в найбільш рутальніх і руйнівних їх формах.

Можна припустити, що ставлячи так питання, я маю на думці, що Церква зовсім не повинна використовувати ці технології. На жаль, відповідь не така ясна й проста, як нелегко таож відповісти, чи існують нейтральні технології. Як в такій ситуації має діяти Церква?

Перше, що вона повинна зробити, як я бачу, це усвідомити, що технологічні засоби взаємного спілкування не безневинні, а вкрай небезпечні для тієї проповіді, котру вона бажає поширювати за їх допомогою. Як будь-яка історична реальність, так і ці засоби в самій своїй природі містять зло, тим паче в теперішній час, коли розвиток цих засобів загрожує самій нашій свободі, недоторканності і гідності людської особистості і навіть збереженню природного довкілля. Ось як повинна чинити в такій

Спас в силах. XV ст. Фрагмент

ситуації Церква, коли не якось інакше — принаймні використовувати такі засоби України обмежено.

Друге, що може зробити Церква, щоб уникнути світськості внаслідок вживання подібних засобів, це убездечити від них свої інститути і священнодійства, котрі за своюю природою призначенні для есхатологічної проповіді серед світу. Таких інститутів у нашій Церкві в першу чергу два: Чернецтво і Божественна Літургія. Перший за природою від самого зародження є голосом протесту проти світськості Церкви. Не випадково монах носить чорний одяг і дає обітницю відходу від світу і смерті для світу. Видаеться справжнім оксімороном, що доходить до анекдоту, коли монах використовує світські методи для приведення людей до Христа. Місіонерство — не є справа монаха. Його справа — глас волаючого в пустелі (Мт. 3:3), мовчазне, але тим самим голосне нагадування всім нам, що проминає образ світу цього (1 Кор. 7:32). Якщо переведеться на світськість чернецтво, ми втратимо силу, яка захищає Церкву.

Сказане справедливе і в стосунку до Божественної Літургії. Ми бачимо, що Євхаристія — переважно есхатологічна подія в Церкві. За своюю природою вона зіbrane разом особистісне і безпосереднє спілкування людей, як це буде у Царстві Божому. Коли не відбувається цього живого спілкування, я то буває у випадку телевізійної трансляції Літургії, втрачається еклезіологічне слово Церкви, сам есхатологічний момент буття Церкви піддається світськості.

Отже якщо світські індивідуалістичні технології і віртуальна реальність будуть використовуватися для поширення есхатологічної проповіді

Церкви, ця проповідь буде поглинатися і знищуватиметься засобами, що її передають. Виходячи з цього, чи повинна Церква уникати вживання цих технологічних засобів? На моє бачення, вона може використовувати ці засоби за умови, що при цьому збереже від пошкодження ними свої головні засади і звичаї, котрі є носіями есхатологічного характеру Церкви, щоб і далі свідчити через них про те, що буде після кінця.

Інакше мовлячи, Церква захищена від мирського лише тоді, коли вона заберігає не викривленими засади, що випливають з її природної сутності, які промовляють те, що «не від світу цього». Не існує і ніколи не було в історії іншого способу захисту Церкви від мирського. Церква завжди користувалася тим, що є в світі, але завжди не спала в собі есхатологічні «кантитіла».

Есхатологічний етос Церкви

Церква — не лише інститут, вона — спосіб буття. Есхатологічна проповідь Церкви виражається в етосі, в характері життя. Як спосіб життя членів Церкви може свідчити про те, що Церква є суспільством прийдешнього? Обмежимося лише кількома доказовими засуваннями у цьому винятково тонкому питанні.

1) Майбутнє визначається минулим. Існує два види есхатології. Одна розглядає майбутнє, есхатологію як наслідок і завершення минулого. В цьому випадку майбутнє запрограмоване і постане як наслідок певної причини в минулому. Це може статись у двоякий спосіб. У давньогрецькому мисленні, як це висловлено головним чином в tragedії, все, що трапляється в житті людини, наперед визначене богами. В пізнішій західній думці, де панує гуманізм (наприклад, у марксизмі, капіталізмі), людина власними діями може

будувати своє майбутнє.

В християнській думці все бачиться інакше. Майбутнє не залежить від минулого, воно не є його наслідком. Стан після кінця — ось що надає буттю початок.

Цей поступат на перший погляд може видатися дивним, так ніби хтось мандрує у часі в зворотному напрямку. Однак навіть фізична наука починає сьогодні говорити про зворотний рух часу від майбутнього до минулого. Преп. Максим Сповідник не раз пише про те, що майбутнє — це причина, а не наслідок минулого, оскільки причиною створення світу був есхатологічний Христос як спасіння тварного і нетварного в кінці часів. Церква переживає це, згідно з Максимом, на Божественній Євхаристії: там та, що буде після закінчення часу, стає дійсністю, майбутнє стає причиною минулого. На Божественній Євхаристії ми подорожуємо в часі в зворотному напрямку — від прийдешнього до теперішнього і минулого. Ось чому Церква — не те, чим вона є і чим була, а те, чим вона буде.

2) **Майбутнє звільняє від влади минулого.** У давньогрецькій трагедії людина уявляється полоненою минулого. Так само і в західній філософії з її поняттям факту. Те, що відбулося, стало дійсністю, і ніщо не може зробити його небулим. Навпаки, те, що буде, не є дійсністю, поки воно не стане фактом, тобто поки не зробиться минулим.

Ця логіка розвінчується в Посланні Апостола Павла до Євреїв. Там мовиться, що віра є здійсненням очікуваного, тобто те на що ми чекаємо в кінці часу, у вірі здобуває реальність. Моральні наслідки цієї логіки вражают:

а) Царство Боже нерозривно пов'язане з прощеннем гріхів, як Богом в стосунку до людей, так і взаємно один одному. «І пробач нам борги наші, як і ми пробачаємо винуватцям нашим» (Мт. 6:12), прохаемо ми у цій надзвичайно есхатологічній і євхаристичній молитві. Але пробачення можна розуміти або як просто уникнення покарі, або як загладжування гріха. Якщо сприймати минуле як незмінну даність, тоді Бог прощає, не этираючи гріхів, тобто Сам є полоненим здійснених фактів. Так само й ми — прощаємо, але не забуваємо. Та коли Бог говорить: «І не буду вже згадувати їм гріха» (Ер. 31:34), то це вже не просто юридична заява, а есхатологічна істина: те, що Бог не пам'ятас, перестає існувати, факт того чи іншого гріха втрачає буття. Грішник онтологічно залежить не від того, яким він був, але від того, яким буде.

б) Якщо пробачення гріхів розглядає онтологічно, а не юридично, тобто як этирання самого факту гріха, а не просто його наслідків, тоді це вже — есхатологічна онтологія. В плані моральної поведінки це означає, що будь-яка людина є не тим, чим вона є, а тим, чим вона буде «в останній день». Тобто якщо хто-небудь, наприклад, винув сьогодні о восений годині ранку вбивство, його вчинок, згідно із звичайною онтологією, є фактом, який завжди буде існувати, а людина, що це вчинила, завжди буде вбивцею (адже так ми всі її називамо). Однак згідно з онтологією есхатологічною, яка визначає нашу сутність не за нашим минулим, а за майбутнім, ця людина може стати не вбивцею, а святою, якщо згодом покажеться і отримає прощення.

Світло віри

Богдан МАКСИМОВИЧ

Любов довготерпелива, любов лагідна...

Певно не випадково слова Любов, Людина і Людство мають одинаковий перший склад. Бо Людина породжена Любовю щоб творити Любов.

Скільки понять вклало Людство в це сакраментальне слово за час свого Буття. Проте їх усі можна виокремити в три групи, як це зробили в свій час стародавні греки. В добіблійній Греції використовували три слова, щоб передати значення слова «Лю-

**Ікона Матері Божої Скоропослушниця
({«Церковний календар – 2013 рік»
Перемисько-Новосанчівської єпархії})**

бов», тобто означити різновиди любові: eros, philia, agape.

«Eros» — слово, пов’язане зі статевим покликом, сексуальною пристрастю, жагою володіти предметом свого захоплення.

«Philia» — дружнє доброзичливе почуття, що характеризується радістю спілкування з якоюсь людиною, ніжними стосунками з нею.

«Agape» — це найвищий ступінь любові. Це любов Бога та любов до Бога. Це зичливість не тільки до друга, але й до вугоря. Така любов не вимагає нічого ні від Бога, ні від іншої людини, вона просто любить, даруючи себе тим, до кого звернена.

Любов Божа, Agape... Що ж це таке? Як дар Святого Духа, така Любов є досконалою. Во вона, ушляхтенюю людину на добрі вчинки, дає наснагу для саморозвитку, дає відчуття щасливої радості естетичної насолоди від спілкування з людиною і природою, дарує впевненість у своїх силах, запалює в людях вогонь творчості, заохочує до співчуття і співстврандіння, до милосердя, а коли потрібно, то й до пожертви собою заради спасіння іншого. Одним словом, Agape — це потужна Божественна життєдайна сутність, енергія, яка робить людину щасливою, блаженною, тобто єщаємленою Божою ласкою — благадоттю.

Про виняткову важливість Любові у житті людини напевне найкраще сказано Святым Павлом у 1-му Листі до Корінтян, 13 розділ: «Коли я говорю мовами людськими й янгольськими, та любові не мав — то став як мідь та дзвінка, або бубон гудячий!

І коли я маю дара пророкувати і знаю всі таємниці й усі знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любові не маю, то я — ніщо! І коли я роздам маєтки свої, коли я віддаю своє тіло на спалення, та любові не маю — то пожитку не

матиму жодного».

Ці ствердження Учителя Народів, особливо осяяного дарами Духа Святого, і сьогодні надзвичайно актуальні. Ніякі інтелектуальні та містичні знання, ніяка мудрість, ніякі добрі вчинки, навіть самопожерства не матимуть цінності в Царстві Духа, коли вони не осяяні промінням Любові.

Біблія нас читає: Бог — Творець, Бог — Любов, тобто Бог Творить Любов’ю, інакше кажучи, сутність Святого Божого Духа є творча Любов. І саме цей Божий Дух творчої любові, згідно з Книгою Буття, «створив порядок з хаосу, тобто існуваний тривимірний світ став дійсністю завдяки дії Сутності вищого порядку. Дух Святий був Творцем трьох матеріальних вимірів Всесвіту, з яким всі ми в якомусь наблизенні знайомі».

До речі, «існують три духовні сили на землі: Дух Божий, дух людський та дух диявола». Кожен з навбудого досвіду розуміє взаємопов’язаність подій матеріального світу. Очевидно, що така взаємопов’язаність є і в духовному світі. Коли людина віддає себе під опіку Божого Духа, тоді людина перебуває в стані Творчої Любові і має можливість використовувати свій духовний потенціал в «правильному напрямку». Коли ж людина не усвідомлює свого Божественного походження, свого потенціалу духовної сили, вона поглинута мирськими турботами і, бажаючи чогось досягнути, мимоволі може потрапити під вплив диявола.

Ось чому дуже важливо людині в процесі свого розвитку отримувати істинні знання про своє походження і призначення, яким чином розвивати й проявляти свою духовну сутність. Тут ми знову повертаємося до 1-го Листа Святого Павла до Корінтян, в якому Вчитель Народів подає позитивні властивості любові, зазначаючи при цьому те, що не сумісне з любов’ю: «Любов довготерпить, Любов милосердствує, не заздрить, любов не величиться, не надимається, не зазирдиться нечесно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе знає, вірить у все, сподівається всього, усе терпить!

Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують — та припиняться, ходи мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасується.

Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне.. Коли я дитиною був, то я говорив як дитина, я думав як дитина, розумів як дитина. Коли ж мужем став, то відкинув дитяче. Отож, тепер бачимо ми, ніби у дзеркалі, узагадці; але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю як і пізнання я.

А тепер залишаються: віра, надія, любов, — оцінте. А найбільша між ними — любов!

Таким чином, маємо такі ознаки любові: **довготерплива, лагідна, радіє правдою, все знає, усього сподівається.**

З іншого боку, любов: не заздрить, не чваниться, не надимається, не бешкетує, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зло, не тішиться, коли хтось чинить кривду, николи не проминає.

Коли християнин оволодіє цими якостями і поводиться відповідно до них, то він певною мірою уподобляється до поведінки Бога, вірніше до Його сутності. Коли ми наповнені любов’ю, вона випромінюється від нас до всіх людей, до рослин, до тварин, до сонця, до зірок, до усієї природи.

Прояві любові в нас — це проявлення нашого Божественного походження. Отож як ми відчуваємо блаженство, щастя, коли нас огортає Божа благодать, тобто коли Святий Дух входить в нас, так і люди, до яких променітиме наша любов, відчувають себе щасливими.

Святий Павло у Листі до Римлян (13, 8-10) говорить: «Бо хто іншого любить, той виконав Закона. Би заповіді «Не чини перелюбу», «Не вбивай», «Не кради», «Не свідкуй неправдиво», «Не пожадай» як інші вони містяться всі в цьому слові: «Люби свого ближнього, як самого себе!...» Любов, отже — ре-

альне «виконання Закону».

Про докончність дотримування Заповідей, як обов’язкової передумови для перебування в Божій любові, говориться і в Євангелії від Йоана: «Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете» (Йо. 15:19).

Таким чином, полюбити Бога можна лише тоді, коли ми навчимося дотримуватися Його Заповідей. І лише тоді ми навчимося любити ближнього як себе самого.

Із іншого боку, в Листі до Філіппіян Святий Павло промовляє: «Тож усе я вважаю за втрату ради переважного спілкання Христа Ісуса, моого Господа, що я ради Нього відмовився всього і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа; щоб знайтися в Ньому не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою» (Флп. 3:8 — 9).

Отже маємо два шляхи пізнання Бога: зростати в Любові — через Закон, і зростати через Віру.

Як же пізнавати Закони Божі, як пізнавати вказівки Ісуса Христа, науку Христових учнів?

Візьмемо за приклад пісню пісень Любові Св. Павла у Листі до Корінтян. Першою ознакою Любові є довготерпливість. На мій погляд, це основна фундаментальна ознака Любові, без засвідчення якої неможливо сподіватися на подальший розвиток людини. Во Любов значною мірою — це沃尔овий акт, це зусилля, яке треба прикладати людині, щоб: а) згасити в собі чуттєву негативну реакцію на зовнішні подразники, тобто не дратуватися, не злостишися від несвідомих чи свідомих вчинків твоїх друзів чи ворогів, які нам неприємні чи завдають шкоди тобі чи іншим; б) зрозуміти причину вчинків; в) знайти способи їх невтіралізації; г) показати носіїв вчинків свою зичливість до нього.

Оволодіння довготерпливістю — це фактично практика гартування своєї Волі, без якої неможливо розвиватися, творити Добро і протидіяти Злу.

Ознаки, про які Святий Павло нас застерігає, можна узагальнити настановою — «НЕ ЗАШКОДЬ». Не зашкодь ні собі, ні іншим, ні природі. Не зашкодь своїй самореалізації, не зашкодь самореалізації інших, не зашкодь суспільнству. Лише заставоїши цю настанову, коли вона зробиться твоєю суттю, можна оволодіти творчою основовою Любові — чинити Добро. Опанувуючи поняття «Не зашкодь», паралельно належить усвідомити ще одне життєдайне правило: «Не можна жити за рахунок іншого».

Основною рушійною силою суспільного життя має стати потреба жити у взаємодоповненні. І тільки при дотриманні цих умов може запрацювати основний природний закон: «Поводиться з іншими так, як хочеш, щоб вони поводилися з тобою».

Отже, осягнути, що Бог — це Любов, можна лише за умови усвідомлення, що Бог — це Закон, Бог — це Творець, і полюбити Бога можна лише тоді, коли навчимося дотримуватися усіх Його Законів, усіх Його повчань, як безпосередньо — 10 Заповідей Божих і повчання Ісуса Христа в Євангелії, так і через навчання учнів Ісуса Христа, Отців Церкви. Тільки тоді ми зможемо полюбити себе, полюбити один одного.

Працю над своїм зростанням в Любові маємо розпочинати з усвідомлення дорогоцінності земного часу, який нам дарує Господь для звершенні нашої земної місії. Тому особливо важливо цінувати свій час і час своїх близких. Бо час — це єдина реальна цінність. Наш час, час коханої людини — це частина Божої Безкінечності Часу, так як і наша Душа, наш Дух є частиною Безкінечного Божого Духа.

А пізнання Бога шляхом зростання Любові через Віру плекається вдумливою молитвою, роздумами над сенсом і безмежною складністю всього сущого, що створив Господь, над своїм сумлінням та благоговійним напаштуванням свого серця на відчуття особливої благодаті Божої Сутності — Любові.

УЧИТЕЛЬ

прот. Михайло (МЕЛЬНИК)

В плані духовності — це той, хто широ, ревно, жертовно, з вболіванням, переживанням і великою любов'ю наставляє у тому, чим сам живе і до чого прагне. Якщо духовний вчитель не святий, то як він може навчити святощі і направити на спасення путь інших?! А щоб навчити інших цієї єдиної найважливішої для всіх науки, належить обов'язково самому бути взірцем і прикладом для наслідування. Згідно з науковою Небесного Вчителя — істинний пастир у святості повинен бути першим!

За всю історію християнства зовсім небагато єпископів своїм життям осягнули вказану Господом доконечну і обов'язкову для Його учнів, послідовників і наступників апостолів висоту духовності — святість, як ступінь довершеної побожності і як єдину умову дієздатності Христового пастырства, а ще менше є тих, хто заслужив і удостоївся титулу Великого Вчителя Церкви.

Серед небагатьох святителів особливо виділяється архиєпископ Кесарій Каппадокійської Василій (329 або 330 — 379 рр.), якого ще за його життя назвали Великим. Так, він був великим високою вченістю як у всіх тогочасних світських науках, так і глибоким та ґрунтним знанням Святого Письма. Тож завдячуючи своєму високому інтелекту та ерудиції, що найважливіше, невтомній ревності та повній готовності стояти за правду до кінця, незважаючи на явні та відкриті погрози найвищих державних посадовців, за наказом самого імператора, бути жорстоко покараним найбільшими смертними муками, він, на чолі меншості, безстрашно і мужньо вистояв і захистив правдиву науку Христової Церкви про Пресвяту Трійцю і, зокрема, про Божество Третьої Особи — Святого Духа. І переміг еретиків.

Св. Василій був досконалим організатором життєдіяльності усіх структур своєї єпархії. Тут все було побудовано на євангельських принципах чесності, справедливості, смиреності, покори і взаємної любові, бо тільки ці чесноти, згідно з науковою Спасителя, будують і спасають. А жертовна праця і добродійність для бідних, знедолених, покинутих і хворих була найкращим свідченням великої віри Свя-

тителя. Її стверджували також аскетичні подвиги молитви і посту, які привертали щораз більше послідовників святого Василія. Так, він став засновником ряду монастирів і законодавцем їх чину та уставу. Та понад все і у всьому він явив приклад найвищої святощі. А вшановували святы, ми переважно говоримо про спасенні подвиги його життя. Проте варто би знати і науки високих Вчителів Церкви, які писали вони на основі власного величного досвіду духовної боротьби зі злом і гріхом.

Ось коротенький роздум-аналіза 25-ї бесіди «Про милість і про суд».

«У світі, в якому забули про Бога, переважає несправедливість до більшого і неплюдність до малосильних», — починає свою науку Святитель.

Отже, там де є погане ставлення до біжних, там просто немає Бога. Бо тільки Господь закликає і зобов'язує всіх до чесних і справедливих стосунків між собою, до взаємної і навіть жертовної любові. Що ж тоді говорити нам, християнам, коли між нами чи не все побудовано на власній вигоді, відтак повсюдно діє лукавство, лицемірство, двоголосість, дияволська облесливість, фальшивання і всяке інше зло?

Всі свої застереження і настанови св. Василій потверджує не нормами так званих загальнолюдських моральних цінностей, а посиланнями на Святе Письмо, як найвищий і незаперечний авторитет Істини Божого Слова.

А ось до теми слова св. Ап. Павла в Листі до Римлян, якими він суворо викриває відступників від Бога: «І як вони не вважали потрібним триматися правдивого спізнання Бога, Бог видав їх ледачому розумові чинити негодяще: вони — словні всякої неправости, захланності, злоби, повні заздрості, убивства, колотнечі, підступу, злоби; вони — обмовники, наклепники, богоненависники, зухвальці, горді, хвалки, винахідники зла, неслухнані батькам, нерозумні..., безсердечні, немилосердні».

Чи не засуджують ці слова і нас?.. Далі великий Вчитель словами пророка Ісаї закликає: «Перестаньте чинити зло! Навчайтесь робити добро...»

На перший поверховий погляд відається, що творити добро близньо-

му дуже просто і це всім зрозуміло. Та ні! Не зрозуміло і в наш час багатьом!

Святитель словами Божої премудрості строго попереджує тих, які чинять неправду і водночас мають намір принести дари Богові: «Жертві нечестивих мерзота перед Господом». Не можна ж в одних віднімати, а в інших давати. Жертві повинні бути чесні та чисті і навіть якщо «здобуваючи праведну працею, не подаєш

Богові приношення, якими мали б жити від бідні, то це зарахується тобі як крадіжка».

Дійсно, на землі ніхто не має нічого свого. Все — власність Творця. Тому й слід чесно всім ділитися з потребуючими. Тому «милостиню і суд любить Бог», — наголошує Святитель. Отже, і милість мусить бути без винятку до всіх чиста, праведна і свята, а суд (тобто ставлення) чесне і справедливе. Но якщо «віднімаєш власність бідних і подаєш бідним, то краще було б і не віднімати і не давати», — вчить св. Василій, а

далі дуже суворо наголошує: «Господь не спільнік розбійників та грабіжників... Не буває милостині від неправди, благословення від клятви, доброочинності від сплізі».

Там, де є всяке і найменше зло, там Бога немає! Проте є у нас сьогодні милостиня (та чи не забагато її такої?), благословення і доброочинність від фальши, неправди і всякого зла. Та вона не від Бога і не має ніякої заслуги перед Ним, а тільки перед людьми і перед дияволом. І чекає її справедливий Божий суд і відповідна кара.

Земне багатство заступило йому Бога, і тому не був оправданий у ревному дотриманні і в словенні всіх приписів Закону Мойсея.

І завершує свою бесіду св. Василій Великий нагадуванням найважливішого, що заради Божого чоловіколюбія до нас грішних, а особливо задля жертвової і безмежної любові Спасителя світу Ісуса Христа українською необхідно щиро творити все можливу милостиню, яка на Божому справедливому суді відповідає і спасе нас. Амінь.

Св. Василій Великий. XV ст. Фрагмент

ЦЕРКВА І ЕСХАТОЛОГІЯ

Закінчення. Початок на стор. 2

Оскільки майбутнє завжди в руках Божих, ніяке наше судження проближнього не повинне мати есхатологічного характеру. Всі ми — потенційні святы. Показання і відпущення гріхів, що їх отримуємо в Церкві, не мають смислу без есхатологічної онтології, которая уможливлює в останній день визволити людину від її минулого.

Етика Церкви і етика світу

Тема западання Церкви в мирське включає в себе не лише юридичні питання (стосунки Церкви з державою, суспільством і ін.), але й питання моральності. Церква, занурена в мирське, копіює суспільство чи навіть світське право в свою ставленні до грішника. Коли, приміром, Церква вимагає кримінального покарання за скоений гріх, вона попросту забуває про те, що грішник може покаятися і стати святым. (Згадаймо випадок з преп. Діонісієм та ввінцевою його братом. Як відомо з життя Діонісія Закинського, він склав убивцю свого брата, коли той, рятуючись від покарання, і не знаючи про спорідненість, прохав у нього захисту. Попри скор-

боту за братом святий не лише склав злочинця від своїх розгніваних родичів, але й допоміг йому втекти, чим запобіг новому злочину і надав можливість убивці прийти до покаяння). Коли Церква прощає, то як вона може в той же час вимагати покарання грішників? Церква не повинна передиати погляди на мораль, заведені в суспільстві, але має вдихнути в нього дух прощення і любові, що дає можливість майбутньому вирятувати людину з її минулого. Зломп'ята Церква — це Церква, що запала в мирське, адже зломп'ятність є ознакою світу цього і світської моралі (взяти для прикладу книгу реестрації осіб, що мають судимість, де минулим назавжди сковують людину).

Звісно, есхатологічне сприйняття Церквою світу завжди має в собі певну небезпеку. Якщо я залишаю живим убивцю, то піддаю себе небезпеці бутти ним убитим. Якщо Церква буде втілювати в історії Нагірну проповідь Христа, вона ризикує бути розі'ятою, як і Він. Чи можливо, підставляючи другу щоку тому, хто б'є тебе, не ризикувати позбутися й самого життя? Якщо Церква бажає бути застрахованою від небезпек в історії, вона мусить забути про свою ес-

хатологічну іпостась. Відтак Церква, аби чутися в світі безпечно, часто переїмає мирське світобачення, іноді частково, а іноді і повністю. Безумовно, висока ціна есхатологічного видіння, і Церква не завжди має можливість за нього сплатити.

Втілюючись, як і Господь її, в просторі і часі, Церква бере на себе і робить своює плотню скорботи, біль і проблеми свого народу. Вона не відвертає свого лица від голоду, хвороб, переживань людей, навіть від їхньої боротьби, нерідко кривавої, за свою свободу. В цьому стремінні послужити людям і донести до них надію і чаяння останнього стану, Церква часто узгоджується з світом, ризикуючи викрити свій лік.

Богослов'я покликане бити в усі дзвоні щоразу, лише тільки завидніє така небезпека. Аби не піддатися мирському, Церква мусить зберегти не ушкодженими духом світу ті свої елементи, котрі за своює природою є носіями грядущого.

Серед них в першу чергу згадали ми тут Чернець, Божественну Літургію і дух прощення. Коли й вони будуть ушкоджені світськими методами, як то сталося в західному християнстві, тоді небезпека для Церкви втратить своє лицо стане очевидною.

«У світі, але не від світу». Хай не забуває Церква про це ніколи.

Володимир РОЖКО,
історик-архівіст, м. Луцьк

Щоб мати Світло Життя

**Я світло для світу.
Хто йде вспід за Мною,
не буде ходити в темряві
той,
але матиме світло життя.**
Ів. 8: 22

Воскові свічки в Божих храмах історичної Волині засвітили ще учні св..

У IX-X ст. сила вогню і світла воскової свічки в Божих храмах набрали нового значення – християнського, а сам процес сукання свічки і вона сама, вже виготовленна, становили невід'ємну частину українського православного церковного життя. Зокрема плавлення воску стало посутьною частиною господарської діяльності монастирів.

церквах містечка Степань: — Святої Трійці, 1523 р., Преображення Господнього, 1749 р., св. Миколая, 1775 р. були трипудові воскові свічки, звані цеховими, тобто їх виготовляли цехові ремісничі братства з місцевого воску, до якого додавали смолу ялини, сосни в певних пропорціях. В Степані уміння сукати воскові свічки відоме ще у княжу добу.

Шорічно їх підсували та засвічували в урочисті свята. В Миколаївській церкві їх перше було шість. Одну з них перед Першою світовою війною забрали до музею, а ще дві увійну було перероблено на офорік. Так, як і в Троїцькій церкві, було ще тоді по дві, і вони стояли за кліросами коло стіни («Церква і народ», Крем'янець, 1935 р., ч. 10-11).

Під час служби Божої, особливо по великих святах, храмових празниках, степанські братчики і сестриці тримали в руках величезні свічки, які тут називали «великими цеховими». Висота їх сягала 2м 65 см, ширина внизу до 72 см. Біля верху свічка звужувалася і мала вигляд усіченого конусу... Гнотом служила, як правило, конопляна, пізніше пляна мотузка. Завдяки своєму складу воску та додатків під час горіння воскові свічки тріскотіли та розкидали в усі боки дрібненькі, як пилини, воскові бризки.

Свічки виготовляли (сукали) вручну, відомим і дотепер способом. М'який віск розкачували по рівній поверхні, надаючи йому округленої циліндричної форми, закладали в їх видовжену середину гніз з ниток чи мотузок з волокнистих рослин.

Опір великої цехової, у кожному цеху були свічки і менших розмірів. Частина їх зберігалася в храмах, а частина — у цехового майстра. Під час похорону котрогось із братчиків в процесі брали участь братчики даного цеху, а при смерті визначних осіб містечка — вже всі цехи йшли за не-біжчиком зі своїми свічками... Під час чину похорону, який здійснював священик, горіли в руках братчиків і сестриць воскові свічки».

В день цехового празника в парафіальну храмі правилась урочиста Літургія, під час якої братчики з двоаршинними (1,5 м) свічками розташовувалися двома рядами від дверей до іконостасу. По закінченні Літургії служився молебень або акафіст цеховому святому, а по тому під звуки церковних дзвонів із запаленими свічками вірні тричі обходили навколо своєї святині.

Подібні цехові воскові свічки були і в храмах Луцька, Володимира, Берестя, Холма, Крем'янця, Острога, Збаража, Дубна, Почаїва і ін. міст, однаке найбільш збережені і описані в історичних джерелах саме воскові свічки літописного княжого

Свічки з фондів Рівненського краєзнавчого музею

братія Кирила і Методія в IX ст., щоб вони освітлювали наші святині і обігрівали людські душі вірою, надією і любов'ю, щоб ми мали Його — вічне Світло Життя.

Воскова свічка віддавен є нашою офоріо Богові, бо віск, за словами відомого філософа-теолога Сергія Булгакова: «Приношений і запалюваний нами, як речовина, на якій легко відбиваються предмети, являє печатку чи знамення хреста, що покладене на нас хрещенням і слеопомазанням; як речовина м'яка і легкомісна, показує нашу готовність до розкіяння в гріхах і послуху; як зібраний з духмяних квітів, віск означає благодать Святого Духа; як згорячений від вогню, знаменує наше опалення (очищення Божественным вогнем нашого ества); і нарешті, як джерело вогню, безперервно ним підтримуваного, віск означає поєднання і нерозривність взаємної любові і миру між людьми».

Використання воскових свічок в храмах Божих, заповідане нам стародавньою Вселенською Православною Церквою, освячене віковими церковними звичаями і приписане кожній святині діючими церковними уставами, має найглибше символічне значення.

Віск, воскова свічка на теренах історичної Волині «як прообраз сонця, життєдайної сили землі, а тим і людини, відомі були задовго до християнізації наших предків. Віск, з якого сукали свічки, вважався «продуктом сонця, продуктом і поживою богів, насамперед бога Сонця, тих величних сил неба, що такі безмірні благодаті посилали людям на землю» (С. Кілімник. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. — Вінніпег — Торонто, 1993).

Прилад для відливання свічок із храму в с. Страклів. XVII ст.

граду над Горинню — Степаня. Лише рештки сте- панських цехових свічок з храмів св. Миколая та св. Трійці зберігаються нині у фондах Рівненського обласного краєзнавчого музею, і вони потребують не- відкладної реставрації.

Не лише на воскових свічках-велетнях залишили свічкарі-волиняні біблійні й народні сюжети, геометричні й рослинні орнаменти.

Виготовлені в домашніх умовах воскові свічки, більші з меншими, також прикрашали різномальоровими паперовими стрічками, тканинними нитками, а на поверхню наносили способом наклеювання листя барвінку, пелюстки польових квітів, орнаменти гострим предметом, тобто це була своєрідна різьба по воску.

Знайдені в різних регіонах автором давні воскові свічки були сукані з чистого воску, без домішок інших речовин, і його чистоту легко визначити:

«Чистий віск при переламуванні дає раковистий і правильний злом, при обробці він більш еластичний і тягучий, при давленні між пальцями видас завідки запах меду, навіть при терпі об папір залишає особливий ніжний шар, при терпі об нитку видає особливий скріп, не виділяючи при тому легких частинок зі свого складу, витягнутий в проволочку чистий віск еластичний і твердий, не ламається, горить жовтуватим полум'ям і не стікає» (ВЄС, Крем'янець, 1887, ч.1).

Попит на воскові свічки спонукав майстрів вдосконалювати засоби їх вироблення. Тому ще в княжу добу на історичній Волині з'явилися перші примітивні прилади для відливання воднораз кількох, а пізніше і десятків свічок з розплавленого воску.

Нешодово виявлені автором прилади для відливання воскових свічок в Стракліві біля Дубна, в с. Воротнів на Луччині дають підставу стверджувати, що вони в XVI-XVII ст. широко застосовувалися на теренах історичної Волині для одночасного відливання з розплавленого воску по кілька десятків свічок, і не лише при монастирях, кафедральних храмах, як це було в княжу добу, а й при парафіяльних святах.

Знайденим приладям при поманастирському храмі Різдва Пресвятої Богородиці в с. Страклів однічно можна було відливати 25 воскових свічок висотою до 58 см, товщиною від 2 до 3 см в діаметрі. На цьому приладі можна було відливати і товщи свічки, але вже менше за кількістю, тобто шнурок, який служив для майбутньої свічки за гнота, зачіплювався внизу на металевому обручі не за кожен гачок, а через один, два, або кілька, залежало від того, якої товщини ми хочемо мати свічу.

Свічки-велетні з храмів літописного містечка Степань виготовлялися способом нарощування на спеціяльному, спершу дерев'яном, а пізніше металевому циліндричному пристрію, в який заливався розплавлений віск, і по мірі його охолодження і застигання пристрій підіймався, а до затверділої воскової маси додавалися нові порції розплавленого воску. Гніт натягувався посередині циліндра. У фондах Рівненського обласного краєзнавчого музею зберігається ряд воскових свічок, і серед них цехові свічки-велетні з храмів Степаня, набагато менші за розмірами — з церкви с. Листвин на Дубенщині. Одна з цих недопалених свічок була відлита в особливій циліндричній формі і нагадує кручені шишки для весільного коровою. Її діаметр — 6,2 см, висота — 12,5 см.

Тут також зберігається так звана шарова свічка. Її висота — 77 см, діаметр — 3,5 см. Ця свічка суканя руками свічкаря в кілька шарів, і то з воску різних кольорів. Кожний шар, вподовж нарощений (накачаний) на попередній, відрізняється кольором. Тут бачимо в перерізі темнозелений, білий, жовтий, коричневий шари, по товщині майже однакові. Гніт цієї свічки — звичайна конопляна мотузка, до речі, дуже погано засукана, отже, така свічка мала слугити в храмах недовгий період, хоча її висота мала б свідчити про протилежнє.

Збережені по церквах, монастирях, музеях, у приватних осіб давні воскові свічки мають не лише старанно оберегати і вивчати. Виготовлені, на превеликий жаль, безіменними для нас свічкарями, вони залишаються взірцем офорти на наших прадідів, високими і неповторними зразками нашої духовної, церковної спадщини, свідками, причетності людини до Божого Світла, полум'ям нашої любові до Бога, Пречистої Богородиці, до святих праведників нашої землі.

Вельмишановний Пане
редакторе «Нашої віри»,
вітаємо дорогоцінного пана
Євгена!

Дуже, дуже дякуємо за
«Нашу віру», яка має рінова-
гу змісту, думок і оцінок та
дає дорогоцінні відповіді тим, хто блу-
кає!

Вітаємо Вас та Ваших
співробітників зі Святами —
Різдвом Христовим та
Новим роком 2013-им!

З глибокою повагою —
Оксана МІЯКОВСЬКА-РАДИШ

Користуючись нагодою, ре-
дакція газети «Наша віра» вітає
шановну пані Оксану, усіх праці-
вників Української Вільної Ака-
демії Наук і зичить доброго щед-
рого 2013 року та зоряних хвилин
творчості.

Ваш Євген Сверстюк

З різдвяного листа

Дорогі мої Всі!.. Bo із Святами народження Прав-
ди Божої ми всі почуваємося близькими й рідними
одні одним.

Радісна мені й зворушлива хвилина, коли можу,
хоч подумки, полутичтися із Вами Всіма: учасники
моєї життєвої мандрівки — Близькими й Далекими,
чи навіть із Тими, у незмірних далях, чи Хто
святкує вже навіть біля Найвищої мети — Вертепу
Вічного.

Bo ж для Містерії Всеобіймаючої Любові немає
обмежень часу чи простору. Хочу Вас привітати не
лиш зі свічею на Ваших столах, але із тією, що
палала в наших вікнах у недавні дні всенародних
поминань страхіття Голодомору. Розміри цих по-
минань у нашій сьогоднішній Україні — це ж безу-
мовний черговий доказ істини, що «кров Мучеників
стає насінням Віри». Bo Правда вийде на справед-
ливе світло, хай і після десятиліть мовчання. Не іна-

кше буде й з поцінуванням праведних змагань УПА.
Колись же, дай Боже, прийде черга ще й на Диві-
зіо...

В думці моїй також недавні вибори! Далеко ще
до відчутних успіхів, але мусимо визнати, що ми вже
«торкнулися дна» і підносимося щораз більче до по-
вітря життя... Бажання духовного відродження,
повороту до історичних, культурних, національних
цінностей, до створення свідомої громадянської
спільноти стає щораз помітніше по всій нашій землі.
Чи ж не так?

Слідкуймо ж пильно за Зороєю вифлеємської надії
і святкуймо в мірі та в глибокому довір'ї до всесиль-
ної над нами опіки Дитятка Божого, яке перемогло
весь світ!

Привітайте ж благодушно ці мої слова, скромні та
щирі, ділячись цьогорічною святвечірньою просфорою,
а затім — водою святою з Божого Йордану.

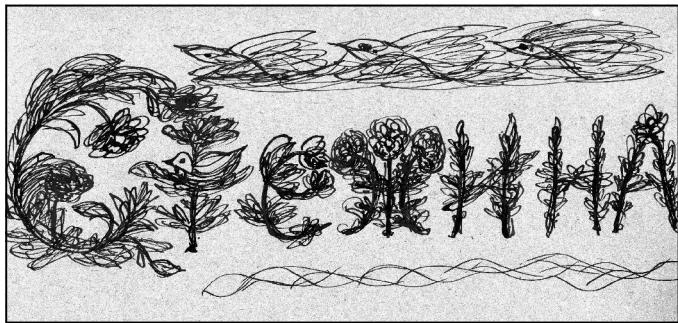
ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР 2013 року Перемисько- Новосанчівської спархії

За останні роки цей календар утвердився як видання, що з високим розумінням поставленої мети гідно репре-
зентує життя православної української спільноти на тери-
торії Польщі та творить зв'язки з цілою Україною, — і цього
разу захоплює багатством місцевих дослідженій і зокре-
ма, присвяченім українському іконопису від другої полови-
ни XIII до середини XVI століття та християнських релігій
давнього Київа. Цим темам присвячені дві розвідки Василя
Пуцка. Про найдавніші ікони Богородиці Перемиської спархії
пише Володимир Олександрович. Привертає увагу глибоко-
мінні згадки історії статті «Святі Кирило і Методій — Apostoli-
lis слов'ян» (До 1150-річчя розпочатої місії у Великоморавії).

Цікаво бачити спробу проаналізувати взаємовплів
української й польської культур в царині сакрального ма-
лярства від давнини до нашого часу в статті Олександра
Колянчuka.

Звернення владики Адама до вірних своєї спархії тор-
кається питання збереження рідної мови в умовах буття поза
межами України.

Глибокий дух віри сповнє життя православних парафій,
що зродилися ще в часи проповіді Кирила й Методія, — в
Команчі, Морохові — нариси про їх історію насправді по-
в'язують часи.

Митрополит ІЛАРІОН (Огінко)
Найперше Таїнство Причастя

У Церкві є святе Причастя,
 найголовніший Божий дар, —
 воно найбільше наше щастя,
 воно у серці нам вієтар!..

Причастя, першої святині,
 частіше треба нам приймати:

найбільше Таїнство людині,
 найперша в ней благодать!..

Якщо душою прагнеш щастя,
 а серце лине до спокою —
 прийми спасеного Причастя,
 і буде мир святий з тобою!..

Дмитро БІЛОУС

За Україну молюся

За соборну вільну Україну
 Аз молюся, Боже мій, до Тебе:

— Україну, мову солов'ину,
 Край пшеничний під блакитним
 небом,
 Ріки збережи ї сади веселі,
 Ароматами медів залити,
 їх дари солодкі, соковиті;
 Ниспошили нам злагоди в оселі,

У Твоїй руці — Твої мі дити;

Миру, ласки дай містам і селам,
 Огради од фарисейства ї злоби;
 Лихо одверни, тяжкі хвороби,
 Юрби заздріх, нищих та облесних;
 Слободи розкітнуть
 на просторах,
 Яко на земних, так і небесних.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Святий хліб

— Не кидайсь хлібом, він святий,
 в суворості ласкавій,
 бувало, скаже дід старий
 малечі кучерявій.

— Не грайся хлібом, то ж бо еріх!
 іще до немовляти,
 щасливий стримуючи сміх,
 бувало, скаже мати.

Бо красен труđ, хоч рясен піт,
 бо жита дух медової
 життя несе у людський світ
 і людські родить мови.

Хто зерно сіє золоте
 в землі палку невітому,
 той сам пшеницею зросте
 на полі вселюдському.

На стор. твори
 Лариси Дем'янини

Надія КМЕТЮК

СТРИТЕННЯ

В той день зустрілись два світи у Храмі.
 Старенький і побожний Симеон,
 Мов чистим снігом, вбліений роками,
 Що втілював в життя Святий Закон, —

Він дочекався Божої години:
 З глибоким щастям, з радістю в очах
 Зустрів новонароджену Дитину,
 Що Божа Мати внесла на руках.

В Святому Дусі ждав цієї миті.
 Низький уклін вам, Божі Небеса!
 Бо в світ прийшов Месія і Спаситель,
 Предвічний Бог під іменем Христа.

І ось перед Дитячим Божим лицом
 Схилилась низько сива голова.
 І мудрий Бог, Творець, Святий Владика
 Почув від старця праведні слова.

Зблагнувши серцем Боже Провидіння,
 Утішився старенький Симеон,
 Бо очі його бачили Спасіння,
 Яке пророкуває Святий Закон.

Олеся МАМЧИЧ

Бродять рай-птиці Раєм

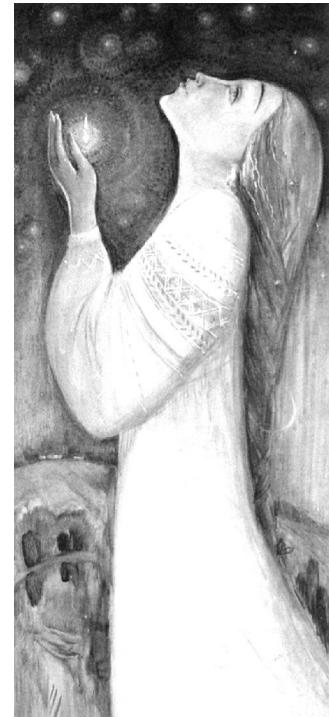
Бродять рай-птиці Раєм,
 ми їх пір'їнки збираєм,
 тільки де Рай — не знаєм,
 тим серденята краєм.

В кого в руці пір'їнка —
 в того в душі раїнка.
 Бачиш рай-птицю в небі:
 крила хрестом у неї.

Василь ДІДЕНКО

Йди до мене зачуку

Йди до мене, зачуку,
 Дам тобі куфреюку,
 І штанці, і рукавиці.
 Не гуляй по сніговиці.
 Он лисиця скоком-боком
 Подалася через поле.
 Он воєвіще хижим оком
 Озирає гори й доли.
 Хочу я, щоб не попався
 Ти лисиці ї вовку в зуби.
 Настирається, наблукався —
 З'їж морковину, любий!

Галина КИРПА
Бог і задачка

Сушу голову над задачкою,
 а вона не піддається.
 Та ну її!
 Кідаю марудну роботу й прошу:
 — Боже, поможи! Твоя черга!

Сиджу годину... другу —
 витрішки продаю.
 Нехай Бог задачку розв'язує!
 Чого доброго,
 можна досидіти до старости
 й не діждатися.

Ану, капосна задачко,
 відкрий таємницю!
 Ну от, давно б так!
 Нарешті! Вийшла!

То ж бо ї воно:
 Бог ще ніколи й нікому
 не помагав
 продавати витрішки!

Тетяна МАЙДАНОВИЧ

Повчання Володимира Мономаха

...Діти мої, та й інші, хто це прочитає,
Нагодуйте убогих, захищайте єдову
 — сиротину,
Хворих відвідуйте, щедро гостей вітайте, —
Не допускайте, щоб сильні губили людину.

Від безпечності гине воїн у полі ратному,
Гинуть душа і тіло від брехні, пияцтва
 — та блуду.

Лінощи — перший початок всьому поганому,
Щоб життя своє віправдати, хай дні ваші
 — довгими будуть.

Що хочу сказати: — Не бійтесь смерти, сини!
Цим страхом гонимі, робилися люди рабами.
Бівся я з туром у пущі біля Десни,
Диких коней ловив за Россю своїми руками.

Що судилося, того не минути кожному з нас.
Щасливу годину замінюють піdstупи, брані.
Згадайте-но, діти, горів у набіях не раз
Наш град Переяслав і всі наші землі україні.

Можемо емерти в озлобленні, без каяття,
Зникнути завтра ж, як літери, з аркуша смерті,
Ta слава й зневага довіза за наше життя.
Остерігайтесь сорому більше, ніж смерті.

Спокій і честь вам наточать пощерблений меч,
Спокій і честь залишують вам рані і втрати.
Один тільки Бог від напастей вас віberеже,
Сильніший Він востократ, ніж батько і мати.

Заєбачливо й мудро влаштовано світ наш
 — ясний!
Птахи на рідне гніздо вертаються з вірю
 — заєше.

Так і людина
Знати повинна своє місце, свій спадок,
 — обов'язок свій,
А не метатись по світу, чужого собі
 — забажавши.

Блаженний спочинок буває по добрих трудах —
На цьому тримаються небо, земля і вода.

«Золота книжка»,
«Братське», Київ, 2012

БЕРЕЖІТЬ В СОБІ ЛЮДИНУ

Скажіть нам, Божі небеса,
яка з небес земна краса,
і як живеться угорі,
і що нам треба на землі?
Ну хоч єдиний раз скажіть,
чому така коротка мить,
чому так треба поспішати:
сьогодні сіяv — завтра
жати?

Шепнули Божі небеса:
людіні дана ця краса,
лише у тому вся причина —
як на землі живе людина.
Хто в серці Господа приймає
час влади над таким не має.
І що посіяv — будеш жати,
що заробив — те будеш
мати.

Бережіть цю Божу днину —
такої не буде.
Бережіть в собі людину,
бережіть себе!
Бо прийде ота година —
сонечко зайде...
Бережіть в собі людину,
бережіть себе!

Іванна САВИЦЬКА

Де найкраще місце на світі?

На порозі чепурної хатки, що вся в зелені лісу
прихована, квіттям пахучим замасена, сиділа лисичка-маті й латала синкові штанці.

Мале лисеняtko простягнулося на чисто вимитих східцях, вимахуючи лініво хвостиком. Воно було дуже непоспішюче й до всього цікаве.

— Мамо! — запитало воно зінчев'я. — Де найкраще місце на світі?

— Не знаю, — відповіла лисичка. — Хоч немолода я, в світі бувала мало. Знаю лише густий ліс, гайок зелених біля бруду й поле, от і все. А світ, кажуть, великий...

Лисеняtko думало-думало, а далі, стрибнувши між кущі, пішло шукати найкращого місця у світі. Йде воно, їде та зустрічає зайчика.

— Скажі мені, зайчику-братику, де найкраще місце на світі?

— Не знаю, не бачив, хоч сам цікавий, — відповів зайчик. — Коли хочеш, ходімо вдвох на розшуки, буде відрядніше.

От вони й пішли...

На березі прудкої річки зустріли бобра, як той старавно будував собі гатку.

— Бобрику-братику, — заговорили. — Покажі нам найкраще місце на світі, ми втомулися і не знаємо, куди йти.

От бобрик думав-думав і сказав:

— Либонь, не близько оте місце, друзі. Та про нього частенько балакають і розказують чудові казки. Піду і я з вами на розшуки, коли ваша ласка.

Ідуть вони громадою годину, може, й дві, аж назустріч виходить ім сарна. Така гарна, струнконога, з лагідним поглядом.

— Куди поспішаєте, любенькі друзі? — спітала, а до відаввшись, що вони шукають найкращого місця на світі, й собі приєдналася до громади.

Під вечір звірята зйшли в густий ліс. Подалися доріжкою в гущу і здалеку побачили старого-старого ведмедя, що дрімав біля своєї огорожі.

— Добрий вечір, вуйку, — гукнули вони враз. — Пожалійте, помогіть нам. Скажіть, де найкраще місце на світі?

Старий ведмідь курив довгу люльку. Він простягнув звірятам свою волохату лапу, подоброму забурмотів, і всім зразу стало відрядніше.

Знаю я, — каже, — таке місце. Воно, певно, найкраще з усіх місць на світі, та ще й недалеко звідсіля. А хто з вас за поводирия?

— Я! — підстрибнуло радісно лисеня, помахуючи рудим хвостиком.

— Ось послухай, — пропорумотів ведмідь. — Веди

свою громаду ось тою доріжкою прямо. Біля моїх вуликів звернете ліворуч, далі через потік, повз кущі ялівцю і тернини. Потім пройдете попри зламану берізку та вийдете на найкраще місце у світі.

Зрадили звірята. Стрибаючи на рadoщах, подалися відразу в дорогу. Попереду лисеня з довгою мордочкою і рудим хвостиком. За ним кущохвостий сірий зайчик, далі бобер, а за бобром сарна струнконога. Всі вони йшли назустріч найкращому місцю на світі.

Вечоріло. Під ногами стелилася тепла роса. Звірята йшли точнісінько, як велів старий ведмідь. От вони перейшли потік, минули кущі ялівцю і тернини та зупинилися біля зламаної берізки. Спочивали. Сарна втомилася і лягла на моху.

— Годі спочивати, — промовило лисеня. — Ми вже недалеко від нашої цілі, рушаймо далі!

У зелені лісу прихована, квіттям пахучим замасена, біліла здалеку чиясь хатка. Чепурна, чиста, з вимитими віконцями, що блищають в промінні призахідного сонця. Звірята обережно й цікаво підходили далі і в ту мить збагнули всю правду.

На порозі чепурної хатки сиділа лисичка-маті й латала синкові штанці.

— Тут найкраще місце на світі, — скрикнуло радісно лисеня. — Тут моя рідна хатка!

— Рідна хатка, рідна хатка, — повторили хором зайчик, бобер і сарна та чимдуж подалися до своїх криївок.

Мале лисеняtko простягнулося на чисто вимитих східцях, задоволено вимахуючи рудим хвостиком.

Твір Катерини Білокур. Фрагмент

ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ

«Í ící áéðá
í ðàáðó, à í ðàáðá
áðñ aieúr èì è
çðí áéðú»
(人â. áïä Éí áì à 8.32)

Відгуки на «Українську хартію вільної людини»

ники комунізму». Вони досягли ракетноядерної могутності, яка раптом виявилася непотребом.

Розум відкинув серце, милосердя, любов.

ти «Гідність» зреалізувала десятки проектів національно-патріотичного та просвітницького характеру.

Під час зустрічі наголошувались принципові акценти — про перехід від патріотичної риторики до громадянської поведінки. «Соцість нації» не переноситься в якісь відомій особі — вона живе і діє в кожній особі. Ко-жен має стати соцістю і прикладом. Але то не завтра, а вже сьогодні. Патер-налістські уявлення про лідера, який принесе лад і закон — це для пасивних мрійників. Очікування допомоги від інших держав — то для балакунів.

Повагу з боку своїх і чужих треба заслужити гідною поведінкою.

В хворому суспільстві настануть зміни і симптоми оздоровленні тоді, коли кожен з нас почне з себе, з найближчого кола. І чистота, і порядність, і повага — то приклади поведінки, що стають звичкою. Брак самоповаги — то спадок рабства. Його треба помічати і викорінювати.

Декому здається, що Хартія обмінає гострі національні і соціальні проблеми. Але коли вдуматись — вона зо-

бов'язує кожного до активних зусиль. Замість скаржитись на темряву — засвіти свічку. Проблеми кожного пробудиться самому і будити. Слова вчать, але вчинки ведуть за собою. Суспільство потребує множення добрих прикладів, зокрема прикладів чесності і сміливості. Як і в кожній громаді, тут також заявили про себе представники рун-віри, звичайно, критикуючи християнства, але вони ніде не заявили про себе прикладом безкорисності громадянської дії. Представники громади критично оцінювали патріотичну риторику і протиставили їй громадянську поведінку без національного самохвалства і забалакування проблем.

Приклад громад Кам'янця-Подільського переконує, що уже настав час гострого розуміння того, що раніше сприймалося як слова і благи на міри. Моральну кризу відчувають уже всі. До дискусії готові усі.

Але Україна чекає на тих, що готові до діла.

Шановні Члени Ініціативної Групи,

маю пріємність повідомити, що 2 лютого ц.р. на запрошення громадського руху «Гідність» делегація Ініціативної групи «Першого грудня», до якої ми увійшли разом з п. В.Брюховецьким як члени групи, а також пп. Г.Друzenko і Д.Лубківський як учасники Національного круглого столу, — відвідала місто Кам'янць-Подільський, де зустрілася з місцевою громадськістю, а також активістами з навколошнього регіону.

Дозвольте поділитися велими схвальною оцінкою самого руху «Гдіність», який очолює п. Олег Демчук, і змістовністю йогої от вже річної праці. На мое враження, рух є добрим прикладом місцевої самоорганізації, який обєднав талановитих, цікавих і небайдужих людей.

У нашій зустрічі взяли участь майже сто громадських активістів, переважна більшість яких, за моїм спостереженням, виявила осмислену підтримку Харпі вільної людини та інтерес до діяльності ІГ.

За підсумками нашої бесіди я хотів
близько відповісти на ці питання.

1. Гізди в регіоні і зустріч з
місцевими громадськими середви-
щами, безумовно, треба проводити
та перевести в написті навколо

ІІ. Лістівки з діяльності Хар'ї та
дмок, як відомо, не підтверджено.
ІІІ. Гідри мають бути пригні-
чими до ходу процесу реформи.

2 Наміггляд та інформативність
мікрофільму Кам'янця, але десь
про честь узурпаторів представ-
ників і двох ученів НС, вияви-
ся вагомі міг би використовуватися
далі.

3. Бурбробо огравою разготочати з бором систематизацію виможного Секретаряту інформації про скончані граверки середницької та військ Україн, що залежить чесно з дозволом об намісником засланя на граверку кукаркину видної з часом в місці можливості сприяти симбіотичною інформацією

У відповідь на це погану французьку контактами між тими, хто поділяєчи підтримує Хартю

Гайди, що це за речі? — відповів
їїка представників групи відбулася
вдало, цікаво, змістово. Крістусся
нагодою, щоб пояснювати вам хід був
приєднання до Ініціативи із працевлаштування.

З повагою, Є. СВЕРСТЮК

Вікторія СКПЯРОВА, координатор Українського клубу Спобілчини

Український клуб Слобідчини про Хартію вільної людини

Вважаю створення Української Хартії вільної людини однією з найважливіших подій для України за 21 рік що минули. Спостерігаючи за діяльністю Ініціативної групи «Першого грудня» з дня її створення, підтримую кожен її крок, поширюю її ідеї, безумовно корисні для України. Вони надихають на дії, спонукають до самовдосконалення і створення навколо себе позитивно-конструктивного простору,

ятливого для залучення однодумців. Вважаю Хартію добрим індикатором, котрий допомагає знаходити й об'єднувати людей з подібними цінностями, здатних «поки є час, усім робити добро», і власним прикладом наслідувати інших.

Добре відома споконвічна здатність українців до самоорганізації. З Правобережжя на Слобожань рухались валки возів — щоб заснувати тут, на вільних

землях козацькі українські хутори. В окупованому зруйнованому Харкові часів Другої світової Українці, фактично без допомоги влади, швидко налагодили культурне, супільне і господарське життя. Про це згадували очевидці, зокрема Юрій Володимирович Шевельов, який залишив докладні спогади про ті часи. Есеї Юрія Шевельєва «Москва. Маросейка», «Над озером. Баварія» та «Четвертий Харків» видали 2012 року Український клуб Слобідчини. Клуб створено у лютому 2010 року. Його учасники вирішили наслідувати формат «Українського клубу», створеного за ініціативи Миколи Лисенка у Києві 1908 року.

Учасники Українського клубу Слобідчини підтримали ідею якнайширшого обговорення Української

Хартії вільної Людини, яка цілком відповідає напрацюванням Клубу, присвятили обговоренню теле-радіопередачу з циклу «П'ятій Харків». Завдяки інтернет-трансляції вона зібрала широке коло учасників з кількох міст України. Ззвучали контроверсійні оцінки — від безумовної підтримки до цілковитого несприйняття. Кількість скептиків зменшується. Красномовним є допис харків'яніна **Арсена Авакова**, нині депутата Верховної Ради, на його персональній сторінці у соціальній мережі: «Кілька днів тому, на телепрограмі у Миколи Княжицького, даючи коментар щодо питання ведучого про групу «Перше грудня» та запропоновану ними Хартію — я був абсолютно не правий! Коментар до цього документу, що я його бачив мігцем у пресі, — повністю мене дезорієнтував. Сьогодні ж, коли я прочитав саму Українську хартію вільної Людини — я був геть вражений. Які силі і принципової важливості ці кілька сторінок! Ці рядки — втілюють принципи, що збирають в **єдину цілісну світоглядну картину** наше уявлення про ідеальну Україну! Можливо це, за великим рахунком, — найважливіше в суспільно-політичному житті країни, що вдалося мені побачити в році, що минає.

...Хто пропустив, як я, задовольняючись коментарями — прочитайте і перечитайте оригінал. Не кваплячись. Справа того варта!

Наведу ще декілька відгуків:

Надія Дробот (Мелітополь):

Хартія вільної Людини закликає бути відповідальним. Це добре. А проблема нашого люду є в байдужості до самих себе, упованні хоч на кого-небудь, але не на Бога, інертність, лінь, совковість, нарікання і зловітшання, корисання в чужих болотах. Тому передусім громадянинові хочеться такого рецепту «Олів'є», щоб асоціювалося з усім чудовим, св'ятковим і не треба було щось там усвідомлювати. А тут Хартія закликає бути господарем, любити і т. п. Та що ві? Це не про нас і не для нас! Блудний син перший зробив крок до Отця! Хартія саме для нас і про нас в цьому часі!

Станіслав Ніколенко (Харків):

Дуже високі вимоги поставили учасники круглого столу. Прочитавши текст, я зрозумів, що не підпадаю під визначенням вільної людини. Не знаю нікого, хто б відповідав цим вимогам, хіба що Григорій Сковорода був вільною людиною.

Добре, ще є група людей, є ініціатори, які намагаються подати на майбутнє орієнтири для наших людей, поставити дорожковази. До речі, у нашому Клубі Слобідчини ми намагаємося ці дорожковази знайти і поставити «вєшкі», за якими треба далі рухатися. Важливо не «заговорити» документ, але він дуже місткий. Деякі моменти можна трактувати по-різному, важливо обговорити їх між собою та у суспільстві.

Наша клубчанска робота полягає у тому, щоб знайти однодумців, які креативно мислять, які знаходять цікаві ідеї, котрі можна розвивати у майбутньому. Зaproшуємо придніуватися до нас і харків'ян, хто небайдужий, хто має свої погляди на те, як нам дали торувати життя Харкову, Україні.

Андрій Дума (Маріуполь):

Як вірно кажуть: для тріумфу зла потрібно лише те, щоб добрі люди

нічого не робили. Советський тоталітаризм знищив традиційний уклад життя, радикально спотворивши систему природних цінностей. Та коли система впала, то суспільство залишилося на руїнах цієї потвори. Зачароване коло «чому дурні — бо бідні, а бідні — бо дурні» можуть розірати лише ті, хто творить нові смисли — духовні і ментальні авторитети, ті, кого називають інтелігенцією. Але чи є наша сучасна українська інтелігенція авторитетною в очах громадян? Відповідь — ні! Авторитет з неба не падає, його потрібно завоювати в надзвичайній жорсткій боротьбі за душі та мізки люді. Поки що, на жаль, так стається, що поневолювачі беруть гору. Зрозуміло, що ламати завжди простіше, тим більше коли є такий жицький ґрунт для сприйняття популістської риторики. Отже перед нами стоять завдання надзвичайно величного значення, складності та відповідальності. Історія, як відомо, має циклічний характер і з кожною фазою стабільності може йти хаос, війна та інші жахи. У мене є відчуття, що у розумних людей в Україні починає нарешті прокидатися інстинкт самозбереження та вони почнуть щось робити.

Тарас Данько (Харків, голова Укрінського клубу Слобідчини):

Варто насамперед, всім, хто вважає себе вільною людиною, ознайомитись, прочитати сам документ (дехто, не читаючи, вже має «власне уявлення»).

Автори, очевидно, вважають, що проблеми нашого суспільства мають ціннісні першопричини: відсутність певних цінностей. Не дивно, що соцветська система знищувала церкви, знищувала інтелігентів людей, під Харковом знищила у 1934 році кобзарів, які не вкладалися в тоталітарну систему.

Якщо збочене суспільство намагається будувати якусь систему — все одно вийде недолуп. Саме тому варто почнати з ціннісного вимірювання.

У нас в школі не готують ні до випробувань, ні до викликів. В Європі, США освічені люди діють, беруть на себе відповідальність.

Я вірю, що «тільки ти маєш взяти на себе відповідальність. Дій у межах своїх можливостей. Покращуй свій простір!»

Є поняття «компетентнісна глухота», коли людина не здатна зрозуміти, сприйняти інформацію поза межами власної компетенції.

Хартія написана для людей особливого рівня компетентності, які по-винні розірвати оте коло, про яке писав Андрій Дума «бідний, бо дурний», завдяки тому, що у них мрії сміливіші, досконаліші. Тому маємо напрямок для нашого пошуку — удоцноналіватись, вчитись — і тоді у нас з'являться нові уявлення про цей світ. Творчо застосувавши їх до власної ситуації, ми зможемо вийти за межі зачарованого кола — мислити «out of box» — в цьому полягає, на мій погляд, кліч Хартії.

Важливо, що проголошена Хартія творить спільну платформу та відкриває можливість для практичної взаємодії між усіма «малими» колами, які стоять на схожих позиціях та цінностях. Вона зформульована незалежними та високоавторитетними людьми. Вона є цілісною. Вона стане в результаті наріжним каменем, навколо якого можна творити «динамічні мережі».

Договір з Москвою

Обидва слова невтіральні і перспективні, а в поєднанні — виходить вибухована суміш! Справді, договір з Англією, Францією, Німеччиною, Туреччиною — це історичний документ, за яким стоять взаємні зобов'язання.

Договір з Москвою одразу випадає з правового поля. Як висловився прем'єр Англії, здається Чемберлен, той договір не вартий навіть паперу, на якому написаний...

Особливий досвід договорів України з Москвою. Специфіка в тому, що перед договором Москва визнає Україну як народ і державу, а одразу після підписання — уже не визнає. I сам договір кудись дів'ється.

Так було після Переяславського договору 1654, від якого залишилося лише гасло: «Навіки разом».

Україна була визнана як держава і царем Алексієм, і вождем Леніном, і президентом Єльциним. А потім при цареві почали кидати у вязницю або Сибір українців, коли хто нагадував про договір.

Ленін, після визнання УРР як незалежної держави, відразу послав російські війська для захоплення Києва. А в 1922 році утворився ССРР. I того «договору» вже ніхто не підписував, але він фігурував у газетах як історично доконаний факт.

Після розпаду ССРУ утворилася Українська держава, незалежність якої визнана світом, визнана Росією. А вже президент Путін з цим зовсім не рахується і бере активну участь у виборах і президентів України, і парламенту...

Потім несподівано відкриває для себе, що український народ, надійно накритий кремлівськими ЗМІ, якос залишається українським народом. А президент України, перевірений і схвалений у Кремлі, сідає у своє крісло і вже стає в силу іністинкту самозбереження президентом України. В Москві це сприймається сердито — як дефект центрального керівництва. I свої у Кремлі люди типу Медведчука чи Табачника не можуть виправити «колесо історії».

З тим колесом не все ясно. У Москві була певність, що роль від того колеса у руках Кремля. А потім побачили, що воно раптом зупиняється біля розбитого корита, і тоді з усіх дипломатичних та воєнних здобутків Кремля залишається купа черепків. В народі кажуть — «д'яволське наваждення».

Так було і в 1917 році, так воно закінчилося і в 1989 — 1991 роках...

Путін думає, що це помилка попередніх років. А от якби він був тоді не простим шпигуном в Німеччині, а стояв біля руля, то колесо не забуксувало б.

Але в народі кажуть, що катастрофа останньою імперії обійшлася найменшою кров'ю. А от з Путіним біля руля була б справжня катастрофа. А результати були б ще далеко гірші...

Однак в Кремлі все було і є «секретно». Ніхто не знає, хто і що там секретно думає. Там умі повернутися назад і вони думають і думають там про відновлення імперії. Євангелія, ігнорована тими умами, попереджає: «Усе таємне стане явним». Стала явною політика Кремля в організації Голодомору в Україні. Стали явними злочини Кремля в Катині і в усіх засекречених закутках «імперії зла». Стали явними засекречені жахи ГУЛАГу. Стали явними домовленості Гітлера і Сталіна про поділ світу і початок II Світової війни. Ганьбон обернулися підписи вождів Кремля під «Декларацією прав людини», якої дотримуватися вони не збиралися і заслужили слави віроломих. Найгірше думати, що історія забула злочини Кремля проти чеченського народу.

«Эх не пора лъ разучиться, раскажаться —

Вольному сердцу на что твоя тьма».

Мільйони людей і сьогодні повторюють ці слова поета Олександра Блока.

А Кремль повторює все з початку: вибудову з карамельки агітпункт, на фасаді пише «Митний союз» — референдум. А за порогом агітпункту ставить нахижку і удавку, яка м'яко затягується на шій союзника. На тих старих автоматах і тримається самодостатня державна мудрість, яка закликає вперед, але постійно повертається назад.

В кожній країні були свої королі і монстри. Але жодна в світі країна не повертається до них, як Росія повертається до Івана Грозного, Петра Первого, Катерини II, Леніна і Сталіна.

Не просто повертається, а змушує до них повернатися і дітей, і все суспільство. І також сусідів. Російські пам'ятники Петру і Катерині, Леніну і Сталіну — то ганебні стовпі, до яких прив'язують майбутнє наших дітей.

Росія занурюється в своє важке минуле — і нас тягне за собою. Вона прикладає всіх зусиль для того, щоб не вирвалася з того блудного кола ні Україна, ні Грузія.

Усім зрозуміло, що в мутному союзі розставлені пастки, звичайні для дипломатії Кремля. І головна пастка — на суверенітет Української держави, без якої плани повернення до Російської імперії — мрії біля розбитого корита.

Усе це речі загальнідомі, як відома одверта зневага Путіна до України.

Але як ж то буде зневага, коли цей митний союз буде оформлятися ще й за допомогою не просто кримінального президента, але й народу через «референдум», крадькома схвалений, приведений з Кремля Медведчуком.

Громадсько-політичне життя України щораз опускається. Де ті, що підіймають гідність і волю народу до свободи? — вам історія дає шанс! Горе тим, що схиляють голови до ярма і дурят себе ілюзіями тимчасової вигоди.

Свободи заслуговують ті, що йдуть за неї на бій.

Лавреати премії ім. Василя Стуса 2013

Цьогоріч лавреатами премії ім. В.Стуса стали: відомий дисидент-політв'язень, учасник українського Руху Опору, директор Музею шістдесятництва у Києві Микола ПЛАХОТНЮК (про його книгу публіцистики і спогадів «Коловорот» — див. есей Є.Сверстюка «Ми українці, дитино!» — в «Нашій вірі».ч.1, 2013 р.); письменник, краснавець, дослідник української історії ХХ ст., автор книг про Голодомор 32-33 рр. — «Під чорним тавром» та ін. Борис ТКАЧЕНКО; здана мисткиня, яка відкрила своїми полотнами зокрема неповторний діб і обличчя Канівщини як унікальної перлинини України, — Любов МІНЕНКО; популярна співачка й громадська діячка, Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань Софія ФЕДИНА.

Софія ФЕДИНА, Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань, співачка

Бути українцем — це нести обов'язок

Усе моє життя пов'язане з творчістю, мистецтвом, музикою, наукою, — мої батьки також творчі люди, мистецтвознавці, історики культури. Сам часного приходу на світ був дуже складним — останні хвиля пересеління та атеїстичної пропаганди, робилося все, щоб мої батьки не могли жити у Львові, не мали роботи, щоб зеркнулися своїх коренів.

Коли мені було зaledве три роки, мама віддала мене на заняття музикою, співом, танцями, малюванням та на уроки англійської мови і естетики. Тоді ж почалися мої перші виступи, відбудовся мій дебют на сцені Львівської

опери.

А далі був вокально-хореографічний ансамбль «Веселі черевички», де я танцювала 10 років поспіль, вокальний гурт «Горлиця», музична школа по класу фортепіано... Зокрема в музичній школі моєю вчителькою була Ахекян Ірина Агасівна, яка допомогла мені вивільнити дар писати пісні.

У 12 років на конкурсі «Співаночкадказочка», я отримала запрошення вчитися в унікальній людині, єдиної на той час у Львові викладачки, яка вміла робити постановку дитячих голосів — Лесі Іллівіні Салістри. Що цікаво,

більшість співавчих українських зірок починали свій шлях у неї в ансамблі «Щасливе дитинство» та «Галицька перлина». Саме на її уроках я зрозуміла, що спів і сцена вимагають шаленої праці, якщо хочеш чогось досягти.

Наступним етапом моєго творчого шляху стала співпраця з народною артисткою України, лавреатом Національної премії ім. Т.Шевченка, професором Львівської Національної музичної академії, видатною лемкінею Марією Байко. Неймовірна відданість Марії Яківни українській пісні гідна найвищої пошани, і для мене велика честь, що вона є моєю наставницею. Разом ми підготували два мої альбоми: колядок та щедрівок «де зірда чудна» (2005) та лемківських пісень «Там під гором... в моєм ріднім краю» (2007).

У 2008 році до 100-річчя від Дня народження Степана Бандери побачив світ мій альбом повстанських пісень «Буде нам з тобою що згадати».

Паралельно з творчою працею я з відзнакою закінчила СШ № 53 з поглибленим вивченням англійської мови, фаху — культурі міжнародних відносин ЛНУ ім.

І.Франка, де зараз викладаю, захистила кандидатську дисертацію з питань міжнародного миру, їздila на численні конференції та наукові школи. Одного разу наш декан, тепер Надзвичайний і повноважний посол України в Республіці Польща Маркіяна Мальського сказав: дипломати не співають. А коли наступного дня на церемонії закриття І Міжнародної Академії НАТО повноважні представники Альянсу попросили мене заспівати українську пісню і разом зі мною виконали «Я піду вдалі гори», він сказав, що тепер перевонався, яким могутнім засобом дипломатії може бути пісня...

Це дало ще один поштовх до усвідомлення моєї великої мрії: я хочу стати Послом Миру, щоб своїми піснями сприяти вирішенню конфліктів.

Хочу сприяти піднесенням гідності і слави нашого народу.

Наталя КУЧЕР, наук. співробітник Національного музею літератури України

Любов Міненко. ПОЗАЧАССЯ

Любов Міненко — відома в Україні мисткиня-живописець, народилась в Каневі. Закінчила Київський художній інститут, учасник багатьох Всеукраїнських та Міжнародних виставок. Любов Міненко — автор більше тисячі малюсків та графічних робіт, аплікацій на тканині. Член Спілки художників з 2000 року.

Десятки персональних виставок проходили в визначних осередках нашої культури — в Національному музеї Тараса Шевченка, Національному музею літератури України, Музеї книги та друкарства, Музеї історії міста Києва, Музеї Михайла Грушевського, Українському дому, галереї «Лавра», Національному заповіднику Тараса Шевченка, Канівському музею декоративно-ужиткового мистецтва, Львівському палаці мистецтв та ін. Картини експонувались в мистецьких галереях Австрії, Великобританії, Ірану, Канади, Німеччини, США, Хорватії. Любов Міненко переможець III та IV міжнародного конкурсу «Без кордонів». Про неї знято документальну стрічку «Канівський хорал» (режисер Богдан Брага, автор сценарію Анатолій Горовий), про її творчість писали наші провідні газети («День», «Дзеркало тижня», «Слово Просвіти» та ін.).

Така коротка характеристика мистецьких досягнень. Але за всім цим — складний шлях художника-нонконформіста, який за право бути собою як у житті, так і в мистецтві щоденно сплачує рахунки.

В її житті було все — невдала спро-

ба вступу до Київського художнього інституту, тяжкі поневіряння в Києві, самовіддана по дванадцять годин на добу праця, відчайдушна боротьба за право стати студенткою (допомогла Тетяна Яблонська), непоступливість утворчих пошуках (їх називали «кармелюком» та «дикункою»). Пощастило з учительями — Тетяна Яблонська, Данило Лідер, Сергій Подервянський. Мисткиня надихненно працювала над оформленням десяти вистав у Хмельницькому драматичному театрі. Згодом з чоловіком, художником Миколою Міненком, так само надихнено власно-

ручно будувала невеликий цегляний будинчик у Києві для їхніх двох доньок.

Не оминули і мистецькі драми 80-х — дев'ятиметрову чеканку для фасаду ЗАГСу на вул. Червоноармійській, незважаючи на схвалення худради, було брутально знищено. — Любов Міненко виснажливо працювала над нею цілий рік. Відповідно, вона запішилась без оплати. Можна було би ще багато говорити про боротьбу за виживання, про фінансові негаразди тяжких дев'яностох. В 2003 році переїхала до Канева, в стару батьківську хату, бо їй здалося, що я митець почала занепадати. Там Любов Міненко, доляючи вже побутові труднощі, живе і працює — викладає в Канівському училищі культури та наснажено пише нові картини.

Любов Міненко — художник самобутній, який не належить до жодної мистецької течії чи школи. Її твори відізнавані одразу. Талановита учениця Данила Лідера перенесла умовність театрального мистецтва вжитопис і створила свій стиль. Основна його риса — високий ступінь узагальнення задопомогою пластичних ліній.

Центральна тема — Україна. Але без етнографізму. Любов Міненко —

Брате лелеко. Картина Любови Міненко

художник глибинних пластів історичної пам'яті нашого народу. Як писала мистецтвознавець Лариса Варда-Просятківська, «її роботам притаманні традиції символізму з його сакральним змістом». В доробку є також цикли робіт, присвячених «Лісовій пісні» Лесі Українки, Миколі Гоголю, Тарасу Шевченку.

Можна відзначити ще одну визначальну рису творчої самобутності. Це мистецтво Позачасся. На початку 90-х років цей неологізм ввели в українську поезію Анатолій Дністровий і Маріяна Кіяновська — для означення і нового осмислення категорії часу. Саме на цей період припадає творче піднесення Любові Міненко і формування глибоко особистісного світовідчуття. Власне, саме в дев'яності вона стала тією мисткинею, яку ми вирізняємо з-поміж інших.

З її полотен до нас промовляє Вічність. Споглядаючи картини, ми однічно можемо перебувати і в минулих тисячоліттях, і в сьогоденні. Ось жінка з воликом, який з лицем людини пригорнувся до неї. Вони сидять так уже тисячі років. Ось дві жінки розмовляють на кладці — в хустках і довгих спідницях — хто скаже, з якого вони часу? Ось канівські круїч, сплять, наче сповіт немовлята. Скільки траєвас іх сон? На полотнах багато людей, які тають застигли в Позачассі. Цікаво, що взаємні між людьми Любові Міненко, людина незалежна і безкомпромісна, зображені без напруження. З картин долинає розважливість, розуміння, спокій.

Такі ж спокій і гідність ми відчуваємо в картині «Поет». Сила виразності тут в граничному лаконізмі.

Закінчення на стор. 16

**«Усім нам по-
трібна нова дорога,
на якій ми зможли-
в бідновити
загублений лад
душі»**

Є. СВЕРСТЮК

Нешодавно дивився по телебаченню засідання Національного круглого столу, зібраного Ініціативною групою «1 грудня». На тому за- сіданні були ухвалені заса- ди «УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНІ». У ній 10 заповідей-устремлінь су- часної України і українців. Перечитую і радію. Перечи- тує і сумую.

Сумую з того, що є та- пер доводиться будити нас від сну байдужості, таврвати нашу лінію фізичну і духовну, вказувати нам шляхи правди і добра, закликати відвернутися від зла минувшини, закликати до доброинності, до єднос- ти, до духовності. Адже було те пробудження і в 1917 р., було й пізніше. Був і «Ланциг Едності», й 1 Грудня 1991 р., і Майдан 2004-го. А сонливість так і не покинула нашого брата.

А радію тим, що не пере- велися на землі нашій ще сівачі добра, не перевелись філософія добродорядності й будителі надії на воскресіння нації через воскресіння душі кожного в Україні сущого.

Підписали засади «Украї- нської Хартії вільної людини» ті, хто не торгує і не торгує со- вітство, хто має в серці те, що не вмирає. Серед десяти підписів бачимо прізвища і кар- динала Любомира Гузара, і філософів і науковців, що по- дарували нам 10 заповідей духовних. Заповіді не на гризню, а на приязнь; не на пошуки винуватців бід наших, а на просвітлення розуму; не на зневажання сусідів, а на любов до біжнього, на відродження духовності. Бо над всіма господарствами на- шими, за М. Гоголем, має сто- яти господарство душ наших.

Заповіді будуть національ- ний дух українців, розбудують національну свідомість кожно- го. Залишиться лиш почуття їх і перейняття ними, запалити серце добрими пориваннями.

Всі заповіді важливі:

- Бути вільною людиною.
- Бути активним громадя- ником.
- Бути мислячим.
- Бути господарем.
- Бути лідером.
- Бути люблячим біжнь- ого.

Але очільною заповіддю є — Бути українцем. Йі наче підпорядковані всі інші. Бо бути українцем — це відпові- дальництво не тільки за себе, а й за сусіда, брата, державу, за свій народ, за його долю.

Це означає, що твоя хата не скраю, а в самінській гущі боротьби за правду. Це озна- чає керуватися правилом —

якщо не я, то хто ж?

Це означає, що я щасли- вим буду лиши тоді, коли стане щасливим і вільним мій народ, коли на моїй землі процвітати- ме моя мова, моя культура. Потрібно лише уявити, що мови народів світу — це величезний букет квітів. І серед того дива наша квітка. Чи мальва (ружка), чи волошка — не важливо. Але вона жива, нев'януча. Тож не даймося вмерти ні в душі, ні в слові. І не віддай- мо їх ясир.

Бути українцем означає, що ми, об'єднані однією землею, однією мовою, одними звича- ями, не допустимо подібнен- ня своєї країни. Означає непо- рушність нашої пам'яті як до геройчності, так і до гіркої трагіч- ної історії. Це означає, що імена полеглих героїв не будуть забуті.

Це означає — критично оц- іювати не тільки чужі помил- ки чи злочини, а й свої. Пам'я- тати: я — квітка вселюдсько- му букеті, і бодай яксь одна пелюсточка в тому букеті зів'я- не, він збідніє. Теж саме і все-

дружини, бабусі і взагалі — до жіноцтва. Не обтяжуймо їхньо- го життя, природа й так обтя- жила їх материнством.

Бути українцем означає — любити гостя на своїй землі. Але не означає дозволяти бруднити у вашій світлиці, а тим більше — зазіхати на вашу хату, подвір'я, землю. Отже, зобов'язує нас уміти відрізня- ти гостя від зайди, ну жден- но від злодія.

Іван Вишеньський повчав, що людина народжується аж тоді, коли «думка вже має силу відрізнятися зле від доброго».

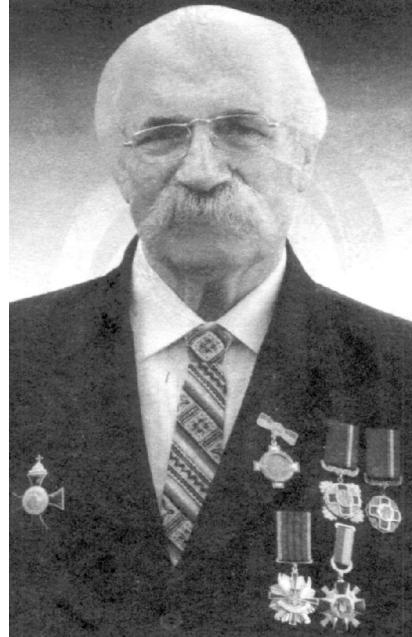
Отже, ставаймо людьми.

Бути українцем означає бо- тися неправди і не боятися ско- піти правди. Треба знати, що тільки в зоні відчуття правди викликає лють, а в зоні правди за неї дякують. Будьмо ж віячими за правду, бо якож Свите Письмо: «Правдою утвер- джується престол», «Правда зробить вас вільними».

Бути українцем означає визнати геройку всіх, хто вою- вав за Незалежність своєї Вітчизни: чи то у Вільному Ко-

племінникам розбррату. Розбррату в ім'я новітньої чуж- и н с к о ї імперії. Частіше нагадува- ти тим служ- кам, що жо- ден воїн УПА не присигався слу- жити Німеччині, а от військо со- ветського гене- рала Власо- ва (РОА) при- сягало. І на- лічувалося того війська по- н а д мільйон.

Бути украї- нцем означає сповідувати заповіт Проро- ка нашого Та-раса Григоро- вича Шевчен- ка: «І чужому научайтесь, ѹ своє не цурайтесь». Це сто- сується і політичних питань.

го. На сторожі цієї правди має стати не тільки закон, а й наша совість. Чого не забороняє за- кон — має заборонити совість, бо її втратя зруйнує світ.

Бути українцем означає не боятися важкої фізичної праці. Праці на себе, на сім'ю, на свій рід — це праця і на Україну. Отже, шанувати і працю в полі, не сахатися її, не віткніти від землі. Адже ми із діда-праді- да і орачі, і сівачі, і бджоляри. Цьому вчить нас і Святе Письмо: «Не відвертайтесь від важкої праці і від землероб- ства, яке встановлено від Всешишного».

Чи не задушить нас оцей політичний, економічний і амо- ральний супух? Чи не вхопить цупко за петельки? Чи вирве- мось із його розбійницьких пазурів?

Ні, таки вірю, чорний світ не зловить! Правди, як не зловив і Григорій Савича.

Бо на противагу злу, аби не дати йому панувати над нами, в Україні є неабиякий стратегічний ресурс. Назва йому — **Єдність**. Єдність в устремлінні, у діях, у правді. Мусить кожен усвідоми- ти — майбутнє України, май- бутнє наших дітей — у наших руках. І шлях до нього — че-рез монолітність нації, через доброту і порядність, Через доброзичливість і правду. Заповітом Хартії стали слова апо- стола Павла: «Поки маємо час, усім робімо добро!». Тож доку- мент це є програмою наших дій, програмою добротворення во ім'я спасіння України, про- грамою віри в Україну. А за Г. С. Сковородою: «Віра освіт- лює сліхи, прямуючи яким, людина наближається до Бога».

Як добре, що цей клич, клич до відродження Духу на- шого очільники нації кинули сьогодні. Сьогодні ще не пізно. Нехай Дух рве наше тіло і до боку, і до щастя, і до волі, добротворення і правди. То його кличе Сила вишня.

**Борис ТКАЧЕНКО
м. Лебедин, Сумщина**

Наш дух вже кличе Сила вишня

редині України. Деякі відмінності у мові, у побуті, у звичаях — вони лише зображені наш арсенал культури. Світ заздрить нашому розма- іттю. І справді: подивіться на виступи художніх колективів із Полтавщини, з Полісся, Волині, Галичини, Закарпаття. Не сцена, а букет культур! Ціле багатство! Мало яка нація може похвалитися таким скарбом. Не зазіхаймо на чужі квіти, але боронімо і плекаймо свої.

Дотримуватися цієї заповіді означає шанувати рід свій, своїх батьків. Мудрі люди казали: «Хто сквернісловить, чи гудить батька-матір, — не пітай чому, а карай».

Заповідь вчить не принижу- вати ні чужинця, ні себе, ані свою націю, тобто не бути само- їдами. Бог сотворив людей рівними. Тож люди самі поді- лилися на тих, хто, знаючи, що за трудів праведних не зму- руєш палат кам'яних, все одно дотримується Божих настанов

«Неуйбі!» та «Не кради!», і на тих, кого уярмували закони зеківські: «Хоч я й хам, зате я гам!», «Людина людині — вовк», «Умри ти сьогодні, а я — завтра».

Дотримання заповідей Хартії означає позбутися злого і непристойного слова.

Хартія вчить божественному ставленню до дівчини, коханої,

зацтві, чи в арміях С. Петлюри та Н. Махна, чи в УПА, чи в армії советській.

Згадується сповідь 97-річного отця Іоана (Лебедин). Він уже в 17 літ пішов боронити Україну від зайд. Казав: «У кого я тільки не воював. Під якими тільки пропорами не літав: і все за Україну, за її волю. Коли б мені хтось зап- ролонував ішибінцю — і за це Україна стане вільною — попіз б в летю не задумуючись». І чо ж? Петля знайшлася в личині 20-літніх тортура на шахтах Норильськата лісоповалах Си- біру. Так і помер о. Іоан ворогом в очах советської влади. Помер не реабілітованим. Комусь не хотілося визнавати його подвижництво, його правду, його законного і справед- ливого потягу до самостійнос- ті своєї держави.

А скільки таких героїв по- лягло на теренах України у ла- вах ОУН-УПА! Вони ж за Україну полягли, бо жили і дихали нею. **Воїстину: геройчно вми- рають тільки за те, заради чого живуть.**

Бути українцем означає визнати їхній геройзм. І в ход- ному разі не споглядати пасивно, як паплюжаться чужинцями імена героїв, а давати достоїного одкоша наклепницько- му бруду. Давати не стільки незнайкам-підбрехачам, як

тоді б не було керманичів, які мабуть і не чули про на- станови мудрих: «Благородна особа пізнає справедливість, а мала людина — вигоду».

Людство переживає етап інтенсивного розвитку наук. Тож бути українцем означає оволодівати вершинами знань, втілювати ці набутки в життя. Цебто не бурчати на «забугорні» незкісні, а то й шідгліті товари, а виробляти свої і якісні, і добротні, і красиві.

Початком перебудови внут- рішнього світу українця має стати свій дім, свій двір, своя сім'я. Не рушник у хаті, на пор- трет Шевченка, на ікону чи бу- кет квітів багато коштів не по- трібно. Треба тільки бажання. І на пристойне слово, на рідне українське слово теж потребна лише власна воля. Виживе слово — виживемо й ми.

Суддею чинків українців має бути совість. Втіата моралі і духовності, як і втіата мораль, це — самовідісвітство, це суйцід нації. Мораль і совість є регуляторами навіть еконо- мічних процесів, обмежуючи жадобу споживацтва, бацили- ми якого сьогодні інфіковане все людство.

Українець має сахатись цього нового єгипетського по- лону пітми. Отже, не над- мірне споживацтво, а максимальна віддача від спожи-

...Воїстину, Україна — Свята Земля, раз право володіти нею віками виборювали десятки чужинських народів. Та дарма! Вона не здається в полон і знову лагідно стрічає своїх дітей зеленими вітами верб, немов вигукуючи: «Осанна в Вишніх, Благословен Грядій в ім'я Господне!»

Коли російські війська підступно, занаказом цариці Катерини, зруйнували Запорозьку Січ, мужніх козаків охопив розпач. Що ж робити ім далі, загартованим у суворому, аскетичному житті, звиклим до повсякденної служби Матінці-Українці?.. Про це думав і Григорій Василенко, писар Кодацького перевозу...

А ще цікаво: чому імена одних живуть в людській пам'яті вічно, а інших покриває тлінний морок забуття? Чому?..

По закінченні Харківського університету Іван Василенко відряджено на три роки до Західної Європи. У кращих університетських бібліотеках молодий юрист прибиралася багатий матеріал для дисертації про суд присяжних. Його науковим керівником став відомий криміналіст професор Леонід Владимирович, який на рівних вступав у диспути зі славетним златустом Анатолієм Коні. Останній при початку своєї кар'єри працював у Харкові. Другом студентської юності Івана Василенка стане майбутній професор-юрист Кипріян Ярош.

В чужому краї Іван особливо чітко уявляє свою мету і відчуває, що його здібності, новаторські, просвітницькі ідеї, як повітря, необхідні на рідній землі. Він повертається додому і починає працювати. Після захисту дисертації року 1880-го Іван Василенко затверджений приват-доцентом Харківського університету, відтак розпочав свою викладацьку діяльність. Його окріє огrom планів.

Велику роль в його житті відігравали дядьки — чотири брати матері Катерини, які працювали земськими дячими Катеринославської та Таврійської губернії.

Іван Василенко, як і його батько, захоплюється ідеями народної педагогіки Миколи Корфа, видвигає ідею створення на Катеринославському педагогічному ліцеї, де педагоги могли б підвищувати свою кваліфікацію

Івана обирають то гласним повітових і губернських зборів, то попечителем мирового судді, то головою мирового з'їзду, а з 1867 р. — членом Олександрівської училищної ради. Завдяки його бурхливій діяльності до шкільної справи були залучені земські діячі і поміщики. В Олександрівському і Бердянському повітах було

Видана громадою церкви Святої Покрови в с. Рубанівське на Січеславщині поема-казка Івана Манжури «Тръомсин Богатир» (з вищукано мистецькими ілюстраціями Сергія Ковики-Алієва, що полоняють відчуттям справжності) продовжує відкривати українські спільноти творчість визначного поета, етнографа-фольклориста, що сьогодні по-новому виявляє глибинні потенції національної культури та дивовижно космічну, живу пульсацію української мови. Опірч того, прочитання цього в суті речі епосу, міту набуває нових актуальних смислів ще й завдяки оприсутненню у вступному слові та розвідці-післямові історичного і культурного контексту, що стоїть за цим твором: драми козацтва після зруйнуван-

ня царицею Катериною Запорозької Січі та трансформування змагу за волю українства на прикладі шляхетного козацького роду Василенків.

Зокрема, особлива увага приділена постаті Івана Григоровича Василенка, знаного у світі юриста-нaukovця, визначного земського діяча, якому власне й присвятив Іван Манжура поему-казку (в основу сюжету покладені перекази, записані у с. Тръомсинівці, Васильківського району). І ця особистість постає на диво сучасною за своїми духовно-культурними устремліннями. В діях Івана Василенка бачиться сповідувана козацтвом невмироща традиція розвитку національного буття, яка виразно та творчо дає себе знати й нині в діяльності Свято-Покровської громади під опікою отця Василя Пицного.

Д.Е.

Микола ЧАБАН (з доповн. Людмили КЛИМЕНКО)

Один з Тръомсиненків

Іван Григорович Василенко (1854 - 1892)

Його прапушур козацький старшина Григорій Іванович Василенко отримав у запорожців прізвисько Тръомсин і був писарем Кодацького перевозу.

відкрито понад 100 земських шкіл. Він був також опікуном початкової школи в Павлівці, обстоював впровадження рідномовного букваря в школу, себто навчання маленьких українців рідною мовою.

Теми української КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ, можна сказати, жили і діяли в родині Василенків, бо козацькі серця сповнювали ідеї рівності, несприйняття кріпацтва та будь-якого насилля людин над людиною. Головною метою народної педагогіки було становлення людини — патріота рідної землі. В своєму багатому і чарівному маєтку Іван Григорович не перериває дружніх стосунків з друзями-харків'янами та іншими творчими діячами-народниками з тогочасної інтелігенції. До себе він запрошує молодого талановитого Івана Манжуру, з яким вони познайомилися під час навчання у Харкові, і дає йому змогу займатися збиранням усної української народної творчості (виділяє йому необхідні кошти і дає на руки документ нібито управителя своєї економії, який засвідчував його особу і посаду і відводив від нього підозри поліції). Більше тисячі пісень і інших етнографічних перлин зібрали тоді Манжуру в наддніпрянських селах.

«Без релігії», — зізнавався Іван Василенко, — я не розумію людини; без релігії я не розумію ні дитини, ні громадянина, ні людини взагалі. Без поетичного потягу не буває селянського хлопчика, котрий зріє на лоні природи, такої багатої природи, як наша...»

В цей час молодий Василенко пише наукові праці (єтюд філософсько-догматичний «Про поняття норм права і кримінального процесу», 1878; Дисертація про *venia legendi* «Заключне слово голови в суді присяжних», 1879; «Придніпровські артілі», 1891), які пізніше стануть всеєврівдомими. На книжку Івана Василенка «Заключне слово голови в суді присяжних» (СПб, 1878) досі посилаються у своїх дисертаціях вчені-юристи, Російська державна бібліотека зробила її нині доступною в електронному вигляді. Віриться, що суд присяжних відродиться копією і в Україні.

Постійні турботи, повне надвелико напруги служіння спричинили ранно смерть Івана Григоровича Василенка: у 1892 р. (у віці 39 років).

Мати Катерина Павлівна на місці родинного склепу в 1896 році в пам'ять про сина і чоловіка, побудувала в Новогригорівці (нині Рубанівське) храм Святої Покрови (Красну Церкву).

Василенки чимало посприяли розвитку науки, освіти і медицини в Україні. Жертовність, відданість, відсувність будь-якого користолюбства відзначала цих добродетесних козаків-панів-дворян. Мабуть, про себе вони дбали менш за все. Їх життя проходило не в пишні розкоші, для самозадовolenня, не в сонній, зманіжений апатії, а в постійній праці, ділових зустрічах з метою корисного служіння рідній Україні.

Після того як у 1896 році Катерина Павлівна Василенко відкрила двері нового храму, вона вирушає до Єрусалиму втішити біль своєї душі на Святій Землі. Як Боже знамення, була зустріч з юродивим старцем, який предвістив їй чернече життя...

І дійсно, вдалини від рідних місць, у молитовному єднанні з Богом, вона зрозуміла своє призначення. Повернувшись додому, Катерина Павлівна починає будівництво Знаменського жіночого монастиря, в якому згодом знайшли прихист близько трьохсот жінок і дівчат з різних куточків України. Катерина стала ігуменією Елісаветою. Вона не тільки давала духовну освіту монахиням, а ще й брала на виховання в монастир дівчаток-сиріт, які жили в монастирі, мов у рідній сім'ї. Ігуменія, як мати, усіх втішала, усім допомагала і навчала жити по-Божому.

У 1912 році будівництво монастиря було закінчено. А через рік, полишивши свої святі справи, ігуменія помирає, і невдовзі настають страшні часи безбожницької більшовицької влади. Монастир зруйнували дощенту, багато замутили, а останки ігуменії Єлісавети викинули на смітник.

Але Господь не забуває Своїх вірників. За німецької окупації монахині, яким пощастило лишитися в живих... перенесли знайдені останки ігуменії Єлісавети в Покровський храм...

Êїçàöüêà îåäääîèà

на царицею Катериною Запорозької Січі та трансформування змагу за волю українства на прикладі шляхетного козацького роду Василенків.

Зокрема, особлива увага приділена постаті Івана Григоровича Василенка, знаного у світі юриста-нaukovця, визначного земського діяча, якому власне й присвятив Іван Манжура поему-казку (в основу сюжету покладені перекази, записані у с. Тръомсинівці, Васильківського району). І ця особистість постає на диво сучасною за своїми духовно-культурними устремліннями. В діях Івана Василенка бачиться сповідувана козацтвом невмироща традиція розвитку національного буття, яка виразно та творчо дає себе знати й нині в діяльності Свято-Покровської громади під опікою отця Василя Пицного.

Іван Василенко здійснив, мов метеор, швидкий і блискучий шлях у цьому житті з самовпевненістю, безстрашністю й жертвовністю. Його надзвичайна особистість збереглася в друкованих працях, які нині повертаються до читача. А це — в його яскравих виступах в земстві — увігляді живої, ніби цілком знайомої нам постаті.

Киплячи думками й бажаннями, живучи напруженим душевним й розумовим життям, кідав він виклик рутині. Його живе красномовство блищить яскравою енергією. Складені ним журнали земських зборів доносять і жар його серця, що, на перший погляд, ніби й не було потрібно за «законами жанру». Але інакше він жити не вмів.

Він любив рідну землю й людей. Й лишив свідчення цього у вигляді «Грантової полемічної розвідки» («Придніпровські артілі») (1881). 27-річний науковець добре розумівся в психології українців. Для нього це був одночасно окремий народ. Зі своїми звичаями, традиціями та ментальністю. Читаючи цей текст сьогодні, розуміш, приміром, чому українцям були «протипоказані» колгоспи... До багатьох роздумів спонукає ця цілком забута зараз праця. А його зацікавлення в часі зацікавлення ними його видатного сучасника Дмитра Яворницького.

Іван Василенко любив повторювати: «Правило «*non multa sed multum*» (лат. «не багато, але багато чого»), тобто небагато кількістю, але багато за якістю або змістом було моїм правилом».

Хоча час йому дістався аж ніяк не найкращий. Епохи ж не обирають. Тож треба безневіри працювати на майбуття.

Про це думаєш нині, коли в селі Рубанівському, в якому жили представники чотирьох поколінь роду Василенків-Тръомсиненків, з ініціативи отця Василя Пицного та його однодумців у нас на очах нині здійснюються грандіозний задум — на заповідній території Свято-Покровського храму зростає духовно-просвітницький центр. До нього потяглися люди в пошуках істини великої і Слова непукавого.

Фрагменти

Якби не було Трьомсина-Богатиря, не було буже і нас, не було б і України.

Така вже споконвіків доля нашого народу — то мир і лад, і всім благодать, а то зневідимка з'являється страшний Зміяр і так наликає народ, що всі зі страху не знають що робити, бо повсюди — зло, ненависть, неправда, небезпека...

І ось, коли приходить така велика біда на рідну землю, тоді якраз і з'являється такий собі український Хлопець — Трьомсин Богатир і каже: «Ну, якщо більш нема кому, хай тоді я стану супроти Змія!» І за таку його любов до свого народу Господь дає йому велику Святу силу. І він перемагає Змія-піхходя, бо Богатир є втіленням непереможних Божих сутностей — любові, свободи, правди, добра, миру, краси і радості. Він уособлює собою весь український народ. А Божі сили, як прояв образу Божого — святі, всюдисущі, всесилні і вічні.

Таким народним Богатиром може стати кожен, якщо стане на боці віри, правди, свободи, доброти, братерства, радості — на боці Бога і народу...

Ось отакими Богатирями були запорозький козак Григорій Іванович Василенко (прозваний козаками Трьомсіном) з дружиною Катериною Павлівною Василенко (ігуменія Єлісавета) і їхній син Іван Григорович Василенко, які в жахливі часи російського царизму зробили так багато доброго і святого для рідного краю і народу. Таким Богатиром був і Іван Іванович Манжура, котрий, незважаючи на заборони і переслідування, збирав з народних вуст пісні, казки, легенди, думи, прислів'я, зберігаючи їх для нас, щоб ми, читаючи їх, не забували правічної великої історії України, наповнювались мудростю українського народу і живили серце чудовою українською мовою, одною з найкращих у світі...

I ми сьогодні віримо і молимося, що не залишимось навіки в потьмаренні, плутанині і розбрать. Ще знайде Господь серед нашого народу Трьомсина Богатиря і даст йому Святу силу подолати лиха. I ще буде у нас і мир, і лад, і Божа благодать!

Із вступного слова упорядників

ТРЬОМСИН БОГАТИР

Поема-казка, Рубанівське, 2012

Іван МАНЖУРА

Гей, було це за дідів,
Ні, брешу, — за прадідів:
За царя старого Хмеля,
Ще як миру було жменя,
Чи то, може, ѿ за Панька,
Як земля була тонка —
Так ѿносом де не ткнеш,
Там і воду було п'єш...
Ta тоді, як Січ рідненька
Ще була собі маленька:
Тілько-тілько оселилась
Ta газаць не охрестилася
В славних сварах
з бузувіром
За святий хрест
та за віру.
...

Там в ті пори нерухомий
Степ, з косою незнайомий,
Як той дим, до моря славєся...
...
Через цей-то степ даветний
Славесь Муравський шлях
славетний
Аж до моря з-під Полтави...
Вже нема його і славі!
Праворуч його ж висока,
На розпушті одінока
В небо висила мозгла,
Що собою розділила
Кримський степ від Запорожжя,
На мозилі тій сторожа
Дня і ночі пильнувала,
Чи орда де не рушала
Ta не йшла на Україну
На ліху людям годину.
Ту сторожу я щолітку,
Тільки виткне весна квітку,
Запорожжя висилала,
А чумацтво харчувало.
Ніс той сало, хто їшов з дому,
Той же риб, котрий з Дону,
Сіль — хто з Криму —
та шаа грошей.

Чим пайок ще не хороший?
Одного раз літа стало
Що на трьох братів упало
Ту сторожу відбувати.
Не яких братів, бо мати
Не єдина іх зродила,
Вже-то Січ так поріднила —
Що куди тобі і креєні.

От як стало їм на времні —
Ну брати ось виступати

Опрошеніє приймати
З товариством, з січовою
Із Покровом сяятою...
Наостанці, підеуляти,
Далі коні посідали,
Потокали в потебеньку
Ta і з Богом помаленьку.

Гей, травиця зеленіс,
Чисто полечко линіс!
Ідуть наші модлицями
Навмання, скрізь манівцями;
Бакай ї перекалки,
Макормети та балки
Ім ніпочім, не зблукают!
Вдень на сонце поглядають,
А вночі веде дорога
Ta велика, що у Бога,
З України аж до Криму,
Хто ж говоре, що до Риму,
Як у загаді та гася
Через небо простяглася.
Ідуть так не день, не три дні,
Вже у саквах самі злідні,
Ані хліба ні крихтини,
Ані солі порошини!
Ім байдуже, не турають

...

Ta друг дружку розважають.
Як дістались ось діброви,
Подались ураз на влови;
Глядь, ще й сонечко не сіло.
Тілько трохи звечоріло,
Навезли тій здобичі,
Наче десь на вечорниці...

Розіклали ось костище
Ta ї засіли околеса,
Як рибалки коло плеса;
Дичину ото печуть,
Теревені собі гнуть.
От базіают,
а далі

Наче зморились удалі,
Вразущухли...
«Ось неначе
Дитинча мале десь плаче?» —
Хтось з їх мове. Іхопились,
Як наєвруги ж огяділись,
Враз набачили здорове
На дубах гніздо орлове...
Ta ї гнізда того чимало:
Аж дванадцять дубів еслало,
Мов як шапкою накрило,
Ще є обошні захватило!

«Що ж тут довго міркувати?..
Треба лізти та дознати,
Може, ѹ справді який біс
Дітську душенку заніс
З глуму в пущі ці трекляті...
А діവдаймося, хлопята!» —
Каже ватага до своїх, —
Ta ї подрабились, мов на сміх,
Наче діти по граки,
По дубах тих козаки.
Як ізлізи — аж хлоп'ятко
Простягає ручентята
Ta кувака істхіенька,
Мов жаліється без неньки.
Засмутились чуприндири,
Лап та й лап за бриті гирі...
A найстарший крутнув вуса,
Напрутив його, як в пруса,
Ta і каже:

«Що ж, панове,
Пелюшки ану готовить!
На погтулі чорт зна кому
Не зостатися ж малому
Незмисленному дитяті?»
Зараз кожен свої шати
Не скідів, рве шовкові...
І незінчук, як готові
Пелюшки хоч паненяті!
Ось прибрали найденяте
Ta і пестяять в переміну
Богоданну дитину...
Той бручик йому струже,
Той співає «темний луже»,
Третій озъме — почукана,
A воно вже і не пхика,
Буцім тут його оселя,
І колиска, і постеля.
Ось малого як приспали,
Побратими й заєгадали,
Як назвати найденята,
Ta ще хто йому за батька
Із козаків оце стане
Ta до літ його доягнє...
Так сумують утромъю мовчики,
Кожен люльку собі смокче.
Це ж ось ватаг стрепенуєся,
Тихо в вуса осміхнєся,
З рота викинув «зіньківку»,
Вибив попіл об підківку
та ї говоре:

«Товариство!

Так як це гніздо нечисте
Ми наєбали всі враз,
Ta ще к тому проміж нас
Ось на варті цій козацькій

Поведеться все громадське,
Раю вам я: хай дитина
Ця всім буде нам за сина...
Не обидно буде всім,
A назвім його Трьомсін.
Так на цім і поставали
Ta Трьомсіном і прозвали.

Там вже з кишила одрядили
Одного добутий кобили
Чи в ногайці, чи в кімпик,
Добро дійної набік.
Двое ж тут із бур'яну
Курінца такий, що й ну —
Згонобили, вхмизували,
Шоб дощи не заливали;
З сідел ліжко примостили,
Бо колиски не зуміли,
Ta чи личе козаку
Знати счасть-бо отаку?
Тут посел аж ось звернуєся,
На кобилу роздобуєся,
I не наборг, не за гроши,
За огяди три хороши,
Bo такі права колись
У віки оті вельсь.
Кожен брат з іх почережно
Ту кобилу обережно
Мав напасти, іздойти
Ta малого накормити
Спотинову хоч із соски,
A побільша — просто з ложки...
Ой, не буде й рідна мати
Tak-to широ доягдати
Хоч би й рідну дитину,
Як вони того Трьомсина!

A Трьомсін собі росте,
Мов, як кажут, з води йде,
Що на Петра став ходити,
A к Іллі вже віїдти,
De, як інколи пошлють
В недалеку його путь.
Ось йому уже і брою
Построяли, та з собою
Скрізь у розїзди ну брати,
Поманеньку обучати
Запорозьких всіх звичаїв
Ta лицарських обичаїв:
Як у лаві й поодинці
Стати супроти ординців,
Чи то стятаця з жовніром,
De як трапиться, приміром...
Скоро все він перейняв...

Фрагменти

(КАБ)МІНА СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ

Тарас МАРУСИК

Безпрецедентні події про-
воджують відбуваються в
«данському», даруйте, «дон-
баському царству». До посту-
пового захоплення інформацій-
ного простору з боку різних
«суб'єктів» з Росії, сковуван-
ня олігархами з тієї ж держави
великих українських
підприємств з абсолютно різни-
ми цілями, призначення на по-
сади в уряд явно проросійсь-
ких осіб, затягування України в
Митний союз додалося те,
чого раніше не було. Членами
Кабінету Міністрів України та ке-
рівниками інших ключових
органів державної влади ста-
ли і продовжують ставати осо-
би, які в недалекому минулому
були громадянами Російської

кої Федерації, а їхні близькі
родичі працювали чи працю-
ють в не останніх російських
структурах.

Згадаймо — на зміну
міністрові оборони України
Дмитрові Саламатін, який до
2005 року був громадянином
Російської Федерації і є зятем
колишнього першого віце-пре-
м'єра Росії О. Сосковця, прий-
шов уродженець цієї країни,
випускник вищого військового
училища Павло Лебедев. А
замість голови Служби безпе-
ки України, ще одного урод-
женця Росії випускника вищо-
го військового училища Ігоря
Калініна, призначено Александра
Якименка, який до 1998
року був офіцером російської

армії і служив, зокрема, в рос-
ійському авіаполку в Криму, в
селищі Гвардійському. Як вип-
ливала з інформації, почергну-
тої в соціальних мережах, за
три роки до призначення на
таку важливу з усіх сторін по-
саду, в 2009 році, він називав
Міністерство Росії «нашим».

Не можна не згадати і но-
воспеченої міністра соціаль-
ної політики України Наталию
Королевську. Мені вже дово-
дилося писати про неї та її парт-
ійний («Україна — Вперед!»)
спілок у матеріялі під назвою
«Майбутні тушки». Шановна
пані Королевська стала поки
що першою «тушкою» від
своєї партії. В її родині є теж
російські сліди. Рідний брат

Н. Королевської Костянтин Юр-
ійович — колишній заступник
міністра регіонального розвитку
Російської Федерації в путі-
нському уряді. Сама ж Ната-
лія Юріївна в попередньому
скликанні парламентом була,
разом з одіозним «розколо-
вачем країни» С. Ківаловим,
співголовою депутатської гру-
пи з міжпарламентських
зв'язків з Російською Федера-
цією. У грудні 2011 року ця
депутатська група провела кон-
ференцію «Перспективи євраз-
ійської інтеграції України», в ре-
зольюції якої було зазначено про
важливість якнайшвидшого
інтегрування України в єдиний
економічний простір із Білору-
сією, Казахстаном і Росією.

Ще один випускник Вищо-
го військового училища Ігор
Соркін призначений головою
Національного банку України.
Прикметно, що його батьки меш-
кають у Москві, а батько І. Сор-
кіна працює заступником директ-
тора департаменту інвестицій та
будівництва ВАТ «Газпром».

Все це — то вже неприх-
ваний неоколоніалізм з боку
нинішньої Росії. І ця (Каб)міна
сповільненої дії може бути
будь-коли приведена в дію. Чи
думає про це «донбаський
цар»? Навряд. Тож думати і
діяти треба нам, «усією грома-
дою», як писав Тарас Шевченко,
щоб «злії і лукаві люди»
не приспали Україні і не збу-
дили «її, окраденню» «вогні».

Любов Міненко...

Закінчення.

Початок на стор. 12

Ламані лінії вказують на драматизм долі. Повна відсутність
деталей. Борп — жму золотого світла, який спадає на
різьблене мужче обличча. Власне, це світло згорі і є тим
ключем, який відкриває нам оголену сущності Поета. Це
також поет Позачасся. Це — портрет Василя Стуса.

Темперамент художниці часом вибухає в шалених
енергетичних потоках пластичних ліній картин «Відрод-
ження», «Кроکуси», в пейзажах Свої твори Любов Міненко
 пише одразу і безперервно — «до краю з носа», аж
поки не закінчить, вихлюпуючи з себе читані письмена
таємничої Книги життя.

Її модерна мова живопису по-новому відкриває нам
Україну. Не розкішно декоровану етнографію, а сущність
її душі. «Мамай» Любі Міненко — прозорий, вписаній в
простір канівських круч, з птахом, який наспіве йому
на вухо. Він ніби нереальний, але водночас всепри-
сутній. Це метафізичний Мамай. На виставці в Націо-
нальному музеї літератури України, де 2012 року експо-
нувались сорок Мамаїв сучасних митців, він був окра-
кою експозиції.

Відомий український художник, лавреат Шевченківсь-
кої премії та премії імені Василя Стуса Валерій Франчук
писав: «Її місія світла, а живопис бездоганно композиці-
йно витриманий і глібоко втрамбований в український
мелос, діє на грани реального і божественного. Вона
проводить лінію (ріллю) на полотні, й та запрошує тебе в
дивну подорож благословенною правічною отчою украї-
нською землею. Любя віплітає візерунки — мережива
дивовижної пластики, виграє веселковими барвами, по-
глинає фантастичність, і в той же час простотою вирі-
шення. Це вихор її темпераменту, вісь зв'язку землі й
неба, часу й простору, живий рух високої жертовності
Любові Міненко до своїх витоків, до України».

Творчість Любові Міненко повертає нас до першо-
основ мистецтва, що покликане будити в нас почуття
Вічності.

Із Звернення російських єпископів до урядів і керівників держав

За останні 12 років влада Російської Федерації постійно веде
кампанію гоніння і переслідувань
російських православних християн,
які не перебувають під кон-
тролем Московської патріархії
(МП РПЦ). Нашим братам в
Російській Федерації завдають
образ, принижень, їх залякають,
б'ють і вбивають. В парафіяль-
них церковних приміщеннях ля-
мають двері, іх грабують і підпа-
люють. Правоохоронні органи і
органи нагляду за дотриманням
законів, як правило, винних не
знаходять і не зупиняють цих
гонінь на християн.

На теперішній час у Російсь-
кої Православної Автономної
Церкви через суди було відбира-
но 13 храмів у м. Суздал та
інших містах — в кожному конкретному випадку позивачем ви-
ступала структура адміністратив-
ного управління, тобто держава.

Остання акція урядовців Російської Федерації виводить їх за
межі цивілізованого суспільства:
влітку 2012 р. цивільна влада за-
явила про своє право на моці
святих, церковні реліквії, без
яких неможливе православне бо-

гослужіння — і суди ухвалили
рішення задовільнити позов
держави.

У другій половині 1980-х
років з приходом до влади Гор-
бачова, а затим Єльцина, істин-
но-православні християни в без-
божному атеїстичному
суспільстві відновили на ле-
гальній основі церковну
діяльність. Виники нові цер-
ковні об'єднання, які не виз-
навали корумповані і духовно
нездалу Московську патріар-
хію. Тисячі вірних почали
відвідувати парафії Російської
Православної Зарубіжної Церк-
ви, відкриті на території Російської
Федерації і інших колишніх
республік зниклого ССР.

З приходом до влади Путіна
відбулося повернення до найгір-
ших зразків антихристиянської
політики держави, повернення
до режиму пригнічення прав і
свобод громадян. З новою си-
лою розпочалися репресії про-
ти православних християн. Мос-
ковська патріархія, що стала за-
міною ідеологічного відділу ЦК
КПСС, постійно вимагає втру-
чання влади як адміністратив-

ної, так і судової і правоохранін-
ної проти істинно-православних хри-
стиян. Дедалі частіше в цій новій
кампанії проти російських право-
славних людей беруть участь офі-
цieri Федеральної служби безпе-
ки (ФСБ). А останнім часом не-
зрідка залучаються екстремістські
урядові органи і спецслужби.

Таким чином, сьогодні на по-
чатку 21 століття, влада РФ роз-
толтує фундаментальні права гро-
мадян, що проголошенні Загаль-
ною Декларацією прав людини:
приоритет гідності особи, права і
свободи людини, рівність всіх пе-
ред законом і рівний захист зако-
ну. Порушуються права кожного
на особисту свободу і недотор-
канність, свободу думки і релігії,
обміну інформацією, право на
культурний і духовний розвиток.

**Єпископ Андрій
Павловський (РПАЦ)**
**Єпископ Йосиф
Вашингтонський
(РПЦЗ)**

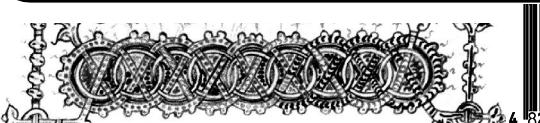
Передплачуйте газету

У кожному поштовому відділенні можна передплатити
газету «Наша віра», індекс 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, бого-
словські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті.
В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Засновник
і видавець
— колектив
Редакція газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Євген СВЕРСТЮК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Архієп. Ігор (ІСІЧЕНКО), Євген СВЕРСТЮК, Раїса ЛІША, Юрій ВІВТАШ

ЛІТЕРАТУРНИЙ І ХУДОЖНІЙ РЕДАКТОР: Раїса ЛІША
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Надія САМУЛЯК

КОМП'ЮТЕРНА РОБОТА: Антоніна ТКАЧЕНКО

Зайти: вул. Межигірська 21, 04071

Для листів: Україна-Україна, 01001, Київ-1, а/с 283.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://www.nashavira.ukrlite.org

Телефон/факс: 425 68 06

Наш розрахунковий рахунок: 26004001282001, МФОЗ00142B УКРІНБАНКУ

Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 13 лютого 2013 р.